

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. M. G. E. HAVONTA EGYSZER MEGJELENŐ HIVATALOS LAPJA

Előfizetési árak:

Egész évre — — — 100 Lei.
Tagoknak tagsági díjjal évi 60 Lei.
Egy szám ára — — — 8 Lei.

Főszerkesztő:

TELEKI ADÁM gr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Regală 16.

Telefon: 21-58.

Póstatakarék csekszám 40181.

Töretlen hittel kezdjük újra a vetést.

Irta: MIKÓ LÁSZLÓ.

Az aratásnak vége. A gazda hosszu, fárad-
ságos nyári napok munkája után, cséplőgépek
bűgása mellett elmélkedik azon, mit is váltott
be a sok ígérethől, sok reménykedésből az idej
aratás.

Az elmúlt gazdasági év bizony nem tarto-
zott a bőséggel fizetők közé. Sok helyen apasz-
lották árvíz, eső, viharok a termést, az időjárás
különös szeszélye folytán inkább ott volt bősé-
ges az aratás, ahol máskor szűk a kenyér, — a
magasabban fekvő, hegyesebb vidékeken. Mégis,
ha visszatekintünk az elmúlt gazdasági évre,
nincs okunk arra, hogy belső életünkben pa-
naszra nyíljon a száunk. Gazdáink kötelességüket
beesülettel végezték el. Jobb vetőmagvakat, gon-
dosabb, alaposabb talaj munkát, okszerűbb
vetés ápolást, idejében kezdett aratást láttunk
mindenfélé. A magunk munkáját tehát elvégez-
tük, az áldás egyszer bővebb, máskor szűkebb,
Isten dolgába beleszólani nem lehet.

Csépléskor, gabona értékesítéskor látjuk
igazán, mit jelent az, ha termelt elég búza, ha
van elég kenyér. Bő kenyér, nevető arcokat,
egészséges gyermekeket, elégedett népet jelent.
Hnyenkor látja a magyar gazda, hogy az ő mun-
kája nyomán lesz boldog és elégedett — vagy
szegény és szűkölködő a mi népünk. Aratás
után, amikor a gépekből ömlik az aranyló új
búza, amikor először sütnék új búzából kenye-
ret, — gondoljunk arra, vajjon elvégezte-e a ma-
gyar gazda legalább megközelítőleg azt a sok
feladatot és kötelességet, ami a mindennapi me-
zel munkán kívül is reá hárulnik.

Gondolnunk kell arra, hogy Délkeleturópa
átalakulás előtt áll, amely átalakulás a mező-
gazdasági termelésre is élenken reá nyomja majd
bélyegét. A változó idők több, jobb és főképen
együtt végzett, szervezett munkát követelnek
gazdáinktól. Ma felelnünk kell a kérdésre, tel-
jesítettük-e mindazt, amit egy nemzetfenntartó
társadalmi rétegnek teljesítenie kell? Ápol-
tuk-e eléggé a gazda öntudatot, átértéztük-e,
hogy csak az összetartásban, egymás iránt tanu-
sított megértésben, egymásért végzett munká-
ban van a mi erőnk? Meggyőződünk-e arról,
hogy az erdélyi magyar gazda számára csak az
az egyetlen járható út, amelyen az Erdélyi Ma-
gyar Gazdasági Egylet minket vezet?! Bebizonyo-
sodott-e előttünk, hogy egyleti életünkkel meg-
teremtjük a népi közösség erős várát?!

Az elmúlt télen és tavaszon sokszor volt
alkalmam kisgazdáinkkal együtt lenni. Tanfo-
lyamokon, gazdagyűléseken számtalanszor győ-
ződhettem meg arról, hogy a mi népünk nyi-
tott szemmel, higgadt és gondolkodó fővel,
bízó és törhetetlen hittel járja az élet útját.
A mi gazdáink igyekeznek teljesíteni kötelessé-
güket úgy a mezőn, mint a gazdaságkörben, vagy
otthonukban. A munka a miénk, az áldás az
Istené. Ha az élet minden vonalán becsülettel el-
végezzük a mi munkánkat, úgy nem maradhat
el az Isten áldása, — és akkor az új búzából sü-
tött kenyér puhább és erőteljesebb lesz, — a gazda
pedig új vetés idején Istenhez küldött fohással
köszönti a felkelő napot és veti el újra az életet
adó magot.

Szeptember hó.

I. Szántó földön.

Tavaly augusztusban már beszámolhattunk az erdélyi búzatermés eredményekről. Az idén cséplési eredmények még csak szórványosan vannak. Az asztagban lévő gabonát vizsgáljuk át időközönként s szelelőlyukak alkalmazásával akadályozzuk meg az esetleges felmelegedést.

A rozsot előre jól elkészített földbe szeptember közepe táján vessük el, vagy ha nem volt időnk a talajt előbb előkészíteni, vetés előtt hengereljük.

Az ideai állandó esőzések lehetővé tették, hogy a tarlóhántást még ilyen későn, az aratás után is elvégezhessük, mert a talaj megfelelő mennyiségben tartalmaz nedvességet.

A búza alá a keverőszántást most végezzük el, hogy közvetlen a vetés előtt végzendő vetőszántás idejének elkövetkeztéig, a még ki nem kelt gyommagvak kikelhessenek s a szántással alátakarulhassanak.

II. Rétek és legelők.

Az anyaszéna füvének kaszálásakor éppen elég bajunk akadt az időjárással. Igen sok helyen elmagzottak a füvek a lábukon. Arra gondolva, hogy minden rosszban van valami jó, reménykedhetünk, hogy esetleg a rétek fűállománya ezzel a maghullással tömöttebbé válik.

Nem számíthatunk már arra, hogy a szeptemberi nap elég erős lesz a szénafélék renden való szárításához, s ezért inkább még most se sajnáljuk a költséget valamilyen szárítóberendezés (svédhuzal, vagy szárítóállványok) beszerzésére.

Azokon a réteken és legelőken, ahol belső vagy külső kényszer folyamán igen sok állat legelt, végezzük el szükség szerint a hengerezést (ha fel van porhanyitva a talaj) vagy fogasolást (ha össze van tömitve a talaj).

III. Állattenyésztés.

Az augusztusi malacozásból származó karmalacokat négy hetes korban heréltessük ki, hogy az ebből származó visszaesést az orbánc és pestis ellenes oltás idejének bekövetkeztéig (8—10 hetes kor) idejük legyen kiheverni.

Aki korán akar bárányoztatni, e hónapban megkezdheti a herregtetést, nagyon vigyázva arra, hogy az előírtasos számnál több anyajuhot ne bocsássonak egy kos alá, mert ezt az utódok sanylik meg. Ha nem hozattunk friss verű kosokat, jól válasszuk ki a tenyésztésre szánt egyedeket, különös figyelemmel lévén arra, nehogy vérfertőzős heltenyésztés álljon elő.

IV. Takarmányozás.

Szeptember a silózás hónapja. A csöves-csalamádét a beérésre nem számító magnak vett tengeritáblák termését, lucernát, lóherét, amennyiben nem száríthatók meg tökéletesen, inkább vermeljük el egy cm-es darabokra szecskázva.

A taromfiféléket engedjük ki a tarlókra, hogy innét szedjük össze bőséges táplálékukat.

A fiatal állatoknak (borjúknak, malacoknak, csikóknak) adagoljuk rendszeresen a csontképző takarmánymeszet, mert csak így számíthatunk jól fejlett erős csontozatu állatokra.

V. Kertgazdaság.

Téli salátát, parajt, petrezselymet, sárgarépat most már vethetünk, de ha ezt nem is tesszük, legalább a talajt készítsük elő jó apróra. A kihasadással fenyegető káposztafejeket oldalról tapossuk meg, hogy ezél fejlődésüket hátráltassuk és a kihasadást megakadályozzuk. Kiszedés előtt a burgonya zöld részeit takarítsuk el, hogy tökéletes és tiszta munkát végezhessünk. Kiszedés után azonnal osztályozzuk a burgonyát, a romlottat, hibásat tegyük a komposzttelepre, az aprót használjuk takarmányozásra.

VI. Szőlő és borgazdaság.

Erdély legtöbb vidékén a szőlőtermés olyan, hogy a teendőkről nem igen beszélhetünk, de annál fontosabb az ideai év szomorú tapasztalatait összegyűjteni és abból a következtetéseket levonni, hogy a permetezéssel kapcsolatban ért csaldások a következő évben elkerülhetők legyenek.

VII. Gazdasági udvar.

Minden tekintetben a vetésekre készüljünk elő. A vetőmagvakat, ha meg vannak, tisztítsuk ki, ha nincsenek szerezzük be azokat. Végezzünk próbacsírátzatást, mert egyre gyakrabban hangzanak el a rossz csírázás miatti panaszok. Feltétlenül szerezzük be a pácoláshoz szükséges csávázószert. Aszerint, hogy nedves, vagy szárapácolásra vagyunk berendezkedve, forduljunk csávázószerekért az EMGE-hez. A trágyát hordjuk ki szarvasokba.

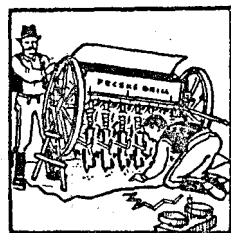
VIII. Gazdakörök.

Beszéljük meg a lap különböző mezőgazdasági ágakra vonatkozó utbaigazításait s közös beszerzéssel gondoskodjunk a szükséges mezőgazdasági gépekről. A tanfolyami igényeket már most jelölje jelentsük központunkhoz.

Kedves Gazdatestvéreim!

Szeptemberben a természet lassan megválíkná a nyári szinompompájától s az első őszi hónap egyben a nyár és az ősz választatja. Itt a lombhullás ideje s a sárguló levelcket az ősz hirnökeinek — a tél előfutárjainak tekinthetjük. E hónap időjárása váltakozó és az olasz közmondás azt tartja, hogy: „Szeptember vagy kiszáritja a folyókat, vagy elviszi a hidakat.” A német gazda jelfogása szerint pedig, amilyen a szeptember, olyan lesz a következő év márciusa.

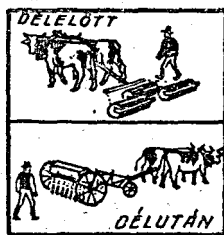

Kedves Gazdatestvéreim! Most veszi kezdetét a legnagyobb és legfontosabb mezőgazdasági munkánk: a kenyeret hozó vetés. Előző levelemben említettem már, hogy a helyes búzavetés egyik feltétele a kellő mennyiségű mag elvetése. A szükséges vetőmag

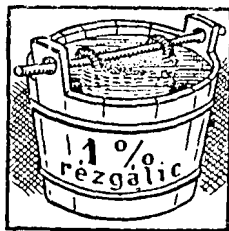
mennyiséget csak pontosan beállított vetőgéppel lehet a földbe elvetni. Ezért tartom szükségesnek, hogy jelen soraimmal megismertessem a vetőgépek vetőmag mennyiségére történő beállítását.

A vetőgépek szabályos sortávolságra való beállítása után, — a kívánt számú csorosozlya felszerelése is megtörtént. Ezután meg kell mérni a hátsó kerek magasságát (átmérőjét). Legyen ez például 130 cm. E számot megszorozzuk a csorosozlyák számával pld. 16-al és a sortávolsággal azaz 12 cm-el. A szorzás tehát így alakul: $130 \times 16 \times 12 = 24960$. Ezzel a szorzási eredménnyel, azaz a 24960-al elosztunk egy állandó számot: 1,836.000. E szám bármilyen gyártmányú gépnél, bármilyen sortávolságnál, — avagy csorosozlya számnál állandó. Ezért igen helyes, ha az 1,836.000 számot a vetőgép vetőládájának belsejére szembeálló módon felírjuk s így a kívánt esetekben nem feledkezünk meg róla. Az osztásnál nyert szám 73.55, ami azt jelenti, hogy a hátsó kerék ennyi körforgás után vet $\frac{1}{10}$ kat. hold területet. Egy holdra tehát, ha 100 kg. magot akarunk vetni, 73. és fél kerékfordulatra 10 kg. magnak kell kihullania a gépből. A beállítás próbálgatással történik. A gép hátsó kerekét, mely a vetőtengelyt meghajtja, felemeljük, a csorosozlyák alá ponyvát helyezünk és a csorosozlyákat vetőállásba engedjük le. Egy küllőt a hátsó felemelt kereken, valamilyen jellel ellátunk és olyan sebességgel, mintha tényleg vetne, 73. és félszer

körülforgatjuk. A kihullott vetőmagot pedig a ponyváról összegyűjtve lemérjük és ha több, akkor a vetőnyílásokat szűkítjük, ha pedig kevesebb, tágitjuk. Addig kísérletezünk, míg a gép ténylegesen a kívánt mennyiséget szórja ki a ponyvára. Ez csak egy példa, a kerék átmérőjét, sortávolságot és csorosozlyákat kifejező számok esetről-esetre változnak.

Szeptember hó első két hete a legjobb rozsvetési idő. A rozsvetésnél azonban tudnunk kell, hogy az megkívánja az üllepedett talajt. A vetőszántást ezért lehetőleg két hét mulva kövesse a vetés, ha ezt nem tudjuk megvalósítani, úgy tartuk szem előtt, hogy a frissen szántott talajt a rozs vetése előtt mindig meg kell hengerezni. Hidegebb éghajlatú vidékeken a rozs sokat szenved a rozshópenész betegségtől. Kora tavasszal, a fiatal növények hajtásain, levelein, pókháló szerű fehéres, vagy vörösses szürke penészbevonat mutatkozik. Ez később megbarnul és maga után vonja a növény fonnyadását. Ott, ahol ez a betegség korábbi években jelentkezett, ajánlatos a vetőmagot valamilyen higánytartalmú csávázószerrel csávázni. Az erős és buja vetéseket a tél beállta előtt, vagy legeltetni, vagy megfogasolni. Tavaszti hóolvadás után pedig, — amint csak lehet — azonnal meg kell a rozsvetést fogasolni.

Az őszi munkálatok egyik legfontosabb teendője a búza vetőmag csávázása. Többször felhívtam már a gazdatestvéreim figyelmét, hogy lehetőleg nedves csávázást alkalmazzanak. Most röviden megmagyarázom ennek előnyeit a porcsávázással szemben. A nedves csávázásnál, a helyesen elkészített csávázóoldat a spórákat azonnal ártalmatlanná teszi, azaz megöli, tehát megtörtént a mag fertőtlenítése, mielőtt az földbe jutna. A porcsávázásnál azonban a beporozott magon a spórák élve kerülnek a talajba, majd a talaj nedvessége feloldja a búzaszemre tapadt port és e folyamat alatt pusztulnak el a spórák. Eső-

sebb őszön azonban megtörténhetik, hogy a talajba igen sok nedvesség kerülvén, úgy feloldja a port, hogy az a spórákat nem lesz képes elpusztítani és a vízáteresztő talajokban még mélyebb talajrétegekbe is lemosódhatnak.

TENGERISZEM ÖSSZETÉTELE	1940 I. 1941 OKT. JUL. AUG.
VIZTARTALOM	35% 13%
KEMÉNYÍTŐ ÉRTÉK	61 80
FEHÉRJE TARTALOM	6.1 8

Kedves Gazdatestvéreim! A hó utolsó napjaiban melegebb vidékeken kezdetét veszi a kukoricatörés. Piacra kerül az új termés, s az eladó lényegesen olcsóbban kínálja, mint az előző évi. Ne feledkezzünk meg arról, hogy hivatalosan szabályozták egyes mezőgaz-

dasági termelvények árát.

A hízalással foglalkozó gazdák érdekében ideiktatom azt a táblázatot, mely a kukorica víztartalom, keményítőérték és fehérje összetételét szemlélteti, a szedéstől számítva minden további hónapban:

H ó n a p	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Márc.	Apr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.
Viztartalom — —	35	30	25	23	20	18	16	15	14	13	13
Keményítő ért. —	61	65	69	71	73	75	77	78	79	80	80
Fehérje tart. — —	6.1	6.5	6.9	7.1	7.3	7.5	7.7	7.8	7.9	8.0	8.0

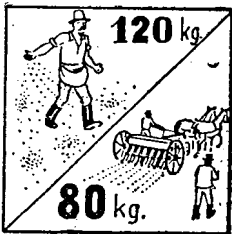
Kedves Gazdatestvéreim! Az őszi munkálatoznál, amint levelem elején is felhoztam, sok testvérünk nélkülözi igavonó állatait. A magyar gazdaközösségi szellem indítson bennünket arra, hogy legyünk segítségükre a munka nehézségeivel küzdőknek.

Végül pedig ismételen figyelmükbe ajánlom, hogy most, a termények értékesítése során, senki se feledkezzen meg egyleti tagdíjának kifizetéséről. Az egymáson való segítség és egyletünk iránti kötelességeink vállalásának tudatában, vagyok

magyar gazdatestvéri szeretettel:
BIKFALVY FERENC.

Az őszi búza vetése.

Irta: Szilágyi Ferenc, az E. M. G. E. növénytermesztési szakosztályának alelnöke.

A búza a legjobb előveteménye a fekete ugar, pillangós virágú takarmánnyok, repce, mustár, mák, kender, dohány, burgonya és csöves csalamádé. Másodrendűek: szója, sűrűcsalamádé, kukorica, répa, egy éves here, — harmadrendű elővetemény: a szalmásgabona. A talajelőkészítés aszerint változik, hogy milyen elővetemény után következik. Ha ugarnál háromszori szántást végzünk, a második 18—20 cm. mélységű legyen. A búza alá mélyítő szántást végezni káros, legfeljebb altalaj tőrő-vasat használhatunk. Trágyába vetett elővetemény (példának okáért takarmánynak vetett, korán lekerülő bükköny) után ha azonnali tarlóhántást alkalmazunk és boronálunk, igen jól előkészíthetjük búza alá a talajt. Többször kapált, tehát tisztán tartott kapások után, amilyenek a szója, mák, burgonya, paszuly, egy vetőszántással is megfelelő talajt biztosítottunk a búza vetésére.

A kukoricaföldet csak az esetben alkalmazhatjuk búzavetésre, ha azokon trágyába vetett korai, vagy közepes érésű féleség volt. Szántás után a gyökföket gyökerestől összeszedjük és eltávolítjuk a táblából.

Csalamádé, répa és maghere után legalább kétszer szántunk. Kalászos tarlójába egyáltalán nem tanácsos vetni, mert a növény és állati ellenségek a talajban már el vannak szaporodva és így az utána következő búzát megsemmisít-

téssel fenyegetnék. Ha kalászos kalászos követ, a tarack és perjejú úgy elszaporodhatik, hogy soha ki nem írthatók. Másik hátránya ennek, hogy a tápanyag egyoldalú kihasználása talajzsarolásra vezet. Humuszos gazdag talajon látunk már kivételt, de az általános szabály feltétlenül elentmond ennek. Diónagyságra, vagy annál is apróbbra művelnünk a búza talaját nem szabad. Ha a talaj az ott maradt gyökök miatt (pl. a csalamádé, vagy here után) túlságosan hézagos maradt, nehéz hengerrel tömiteni kell. Általában azonban lehetőleg ősszel kerüljük a hengerezést, mert a tömitett felület könnyebben felfagy.

A búza a friss szántást szereti, ellentétben a rozssal.

A közvetlen trágyázást csak igen sovány talajon türi. Ezt a tényt legtöbb gazdatestvérünk mai napig sem veszi figyelembe. Ugyancsak megdőlésre vezet, ha a búzát lucerna nyomába, vagy gyeptrésbe vetjük, ezért ez az eljárás is kerülendő.

Trágyázni csak az előveteményt kell és

**MEZŐGAZDASÁGI BANK ÉS
TAKARÉKPÉNZTÁR B.-T.**

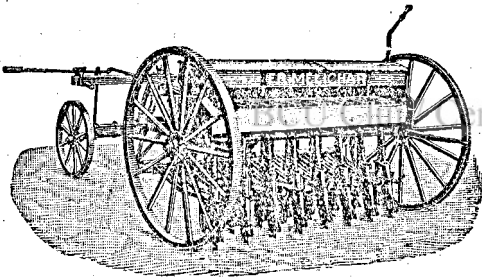
C. U. J. CALEA REG. FERDINAND

FIOKÜZLET:

Dej, Jibou, Beelean, Zălau, Cehul-Silvaniei

búzavetéskor inkább 60—120 kg. szuperfoszfátot használjunk. Tudni kell azt, hogy a szuperfoszfát csak televényben megfelelően gazdag talajon érezeti hatását és ezért igen sokan, akik kizsárolt, humusztalan talajon alkalmazták, — csalódnai vélnek benne. Gazdaságomban tapasztalt eredmények azt mutatták, hogy a kat. holdanként alkalmazott 80 kg. szuperfoszfát 2—4 mázsa terméstartalommal eredményezett, ez pedig a szuperfoszfát árának 4—5-szöröse.

Többévi kísérleteim azt bizonyítják, hogy a *búzafeleségnek a megválasztása igen komolyan befolyásolja a terméseredményt*. A Mezőség vékonyan trágyázott, sovány talajain a rozsdellenálló Odvosi 241-es búzával igen jó eredményeket értünk el, sőt 1939-ben országos díjat is nyertem. Sikértartalma, sikerminősége, nyújthatósága és 84 kg.-os hl. súlya megkedveltették szomszédaimmal is, akik az én utántermeléssel szintén díjakat nyertek. Szalmája gyenge, s ezért azokon a trágyaerős talajokon, ahol a megdőlés veszélye fenyeget, vessük inkább a Bánkúti 1205-öst és 1201-es feleségeket, melyeknek szalmája erős, mint a nád, szintén rozsdálló és bőtermők.

A vetőmagot gondosan elő kell készíteni. Már a cséplőgép triórját úgy kell beállítani, hogy a legnagyobb szemeket válassza. Szelelőrosta és magtári triór segítségével 100 százalékosan tisztává teneljük a magot. A jó vetőmag legalább 78 kg. hektoliter súlyú legyen. Üszög ellen pörpáccal (Ceretán, Porzol, vagy Arzopol), vagy nedves páccal (Higosan, Rézgálic) pácoljunk és ne trágyával, amint azt egyik gazdasági tanfolyamunk színhelyén tapasztaltuk. *A vetés legalkalmasabb ideje Erdély középhőmérsékletű vidékein október 5 és 25-ike között lesz.* Hideg vidéken korai vetés ajánlatos, de ott, ahol légykár fenyeget, csalogató vetést kell alkalmazni. Ha megfelelő az időjárás, melegebb vidéken, november utolsó napjaig is vethetünk. Minél később vetünk, annál nagyobb magmennyiséget használunk s minél jobban elmunkált és trágyaerősebb a talaj, annál kevesebbet használhatunk. A mennyiség vetőgéppel történt vetés esetén 90—120 kg. között mozog, míg kézi, szórt vetés esetén 120—140 kg.-ig. Az idei hideg tél után különösen, de hosszú éveken keresztül is tapasztalhattuk,

hogy csak sűrű vetés marad gyommentes, mert a bokrosodásra nem mindig lehet számítani. A sűrű vetésnek egy másik előnye, hogy egyenlő érésű anyatóveket nyerünk.

A kézi- és gépvetés között tehát 30%-os vetőmagmennyiség különbség mutatkozik, ami 10 hold vetésnél 2100 lejt tesz ki. Három mázsa terméskülönbözet a gépvetés javára, 10 holdon 21.000 lejt jelent s ha műtrágyával vetünk, még két mázsa, azaz 10 holdon 20 mázsa terméstartalommal nyerünk, aminek értéke 14.000 lej. Kiszámíthatja tehát bárki gazdatestvéreink közül, ha öten összeállva, fejenként csak két holdat vetnek be, összesen a 10 holdon a gépvetéssel leszámítva a műtrágyát kb. 33.000 lej terméstartalommal nyernek.

Tehát egy műtrágyaszórós vetőgépnek a vásárlása még a mai magas árak mellett is 1 év alatt — csak az őszi vetéseket számítva is — megtérül. Ha számításba vesszük még ezenkívül azt, hogy ősszel sokkal többet vethet, hozzáadjuk a tavaszi vetések területét és azt a tényt, hogy kb. 20 évig eltart a gép, világosan kitűnik, hogy a vetőgépvásárlás kb. 30-szorosan fizetődik ki, ha annak megvásárlására 5—6 kisgazda összeáll.

Szórt vetés esetén a sok rossz eljárás közül az leszi a legjobb, ha az előkészített, elboronált talajon elszórjuk a vetőmagot és 5—6 cm. mély, keskeny barázdákra állítva az ekét alakormányozzuk, mert így legalább egyenlő mélységbe jut a mag nagy része.

Kísérletek azt bizonyítják, hogyha a sarukba az alsó végüktől kb. 10 cm.-nyire egy vaséket hegesztünk, a lefolyó mag jobban eloszlik, a magok tenyészfelülete egyenlőbb lesz, ami egyenletesebb fejlődést, jobb aratást és magasabb terméseredményt hoz. Jó szívvel ajánlhatjuk kisgazdatestvéreinknek, hogy ezt az eljárást megpróbálják, kérve őket, hogy annakidején majd az eredményről minket is értesítsenek.

Fajliszta, fajazonos,
szavatolt csiraképeségű

eredeti erfurti, hollandiai és dániai

Főzélék
Zöldség
Virág
Fű

és nemesített
fakarmány
és répa

MAGVAK

„TRIFOLINO“

magtermelés és magkereskedésben kaphatók
Cluj, Piaja Mihai Viteazul 38.

Legkisebb rendelést is azonnal postázunk.

Arjegyzék ingyen.

Őszi betakarítási gondok.

Irta: Bikfalvy Ferenc.

Az igavonó állatok, járművek és munkás kezek hiánya elsősorban az őszi betakarítási munkálatokat hátráltatja. E mellett a rendellenes augusztusi időjárás is komoly nehézségeket támaszt. A hűvös éjszakák aligha siettetik a kukorica beérését. (Aug.

18-án éjjel + 6 fok Celsiusra süllyedt a hőmérő.)

Az ilyen esetekben beálló munkatorlódás egyik előidéző oka a hetekig vágatlanul hagyott kukoricaszár szokott lenni. A gazdák ugyanis elfelejtik, hogy a koránérő kukoricafajták szára — mint pld. az E. M. G. E. által terjesztett legkorábbi Bánkúti lófogú és Putyi szára — a töréssel egyidejűleg vágva — a tavaszi szalmánál is táplálóbb. Hetekig vágatlanul hagyva azonban nem ér többet egy rossz őszi szalmánál. Levélnetét vagy a szél fujja el, vagy a levélnet áthasonlítja a cukor zömét. A párás és nedves őszben pedig különféle gombák támadják meg. Történik pedig mindez akkor, amikor a takarmánykészlet kiegészítésére igen fontos ennek a helyes betakarítása és tárolása, mert feltéve, — lédús takarmánnyal (répa, tök) keverve és füllesztve — a szarvasmarhák jóízűen fogyasztják. A levágott és kétébe kötött kukoricaszár természetes, hogy azonnal be kell szállítani, fedett helyre raktározni, vagy jól leszalmázni, mert csak így védhető az eső kilugozó hatásától. A feltakarmányozást pedig úgy osszuk be, hogy a kukoricamoly elleni védekezés érdekében lehetőleg április hó 1-ig legyen etetve.

A lóhere és lucerna harmadik, illetve negyedik kaszálásának ideje szintén halasztást szenved és a száradási lehetőség is csökken. Leghelyesebb tehát ezekből már erjesztett takarmányt készíteni. A silós gazdák ezt könnyen keresztülvihetik, ha a felszeccskázott zöldtakarmányt lépett kukoricaszárral keverik. Siló hiányában viszont zombolyázással is konzerválható, illetve megtartható a takarmány.

Az őszi betakarítás és az őszi vetés majdnem egyidejűleg bonyolódik le s mindkét munka elsősorban fogatmunkát vesz igénybe. Egyiknek vagy másiknak az elmulasztása azonban súlyos károkat okozhat. Tudott dolog ugyanis, hogy a későre halasztott búzavetés a jövő évi termésben bosszulja meg magát.

A gyök- és gumós termények, nevezetesen a répa és a burgonya késedelmes befuvarozása,

esetleg megfagyást okozhat. Ezért, ha a gazda hiányos fogatlétszámmal dolgozik, tanácsos a répát a termőföld végére összehordani, ott leföldelni és ha a vetést befejezte és az idő és út alkalmas a szállításra, — otthon téli földeléssel ellátni. A burgonya azonban feltétlenül elszállítandó a termőhelyről. Legcélszerűbb, ha a gazdák összeállva — esténként munkából hazatérve, felváltva viszik haza a zsákba rakott burgonyát. Gazdaköri tagoknál ez a munka nem okozhat nehézséget, hiszen valamennyiüket az egymáson való segítség és a közösségi munkavállalás érzése hatja át.

Különösen fontos a burgonyának száraz állapotban való elraktározása, mert az elmúlt év megmutatta, hogy a száraz és jól elföldelt burgonya kevesebbet szenvedett a fagytól, mint a hevenyészett módon összehordott és lefedett burgonya. Az idejében földelt burgonya prizmánál ugyanis, az ülepedés folytán előállott földrepedéseket ki tudjuk igazítani és így nem fordulhat elő a helyenkénti beázás, vagy fagyás. A burgonyának sajátos idejű termésviszonyai mellett, igen nagy jelentősége van. A lisztesebb fajta kenyérsütésnél, lisztkeverésre is felhasználható.

Az időjárás miatt egyes vidékeken esetleg nem fog kellő módon beérni a kukorica. Már most készítsük elő tehát a helyes tárolást, illetve görézt. A kukoricakasba helyezünk megfelelő mennyiségű töviset, hogy ezáltal a jobb széláramot, illetve a jobb szellőzést biztosítsuk. Tanácsos azonban időnként megmozgatni a kasban lévő kukoricatömeget. Az éretlenebb csöveket pedig padlásra helyezni, ott gyakran forgatva szárítani, mert így lényegesen kisebb a romlási lehetőség.

Az őszi helyes munkabeosztás abból áll, hogy a betakarítás mellett kellő idő álljon rendelkezésre az őszi szántások elvégzésére, mert őszi szántás nélkül nincs eredményes tavaszi vetés.

Az odvosi 241-es őszi búza

eredeti, a nemesítő által szavatolt, fajtaazonosságú és tisztaságú

vetőmagja megrendelhető

az odvosi növénynemesítő gazdaságban. u. p.: Conop, Arad-megye.

A burgonya kiszedése.

Irta: Nagy Miklós az EMGE s. titkárja.

A télire elraktározott burgonya romlásának egyik okát a termés helytelen időben történő kiszedésével magyarázhatjuk.

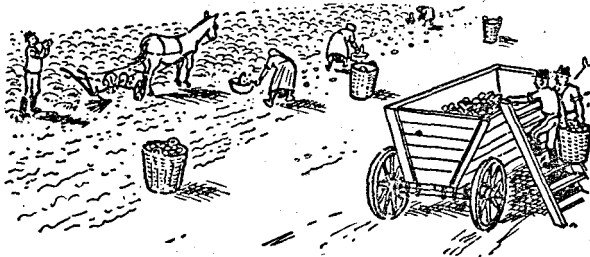
A burgonya érésének jelei: a lombozat elsárgul, a levelek megsárgulva lehullanak (ha zölden, megfomnyadva hullanak le, az valamilyen betegségnek a jele) a szár megbarnulva elszárad és a stolók (földalatti szárrészek) összeasznak, könnyen szakadnak. Ezek a bokron észlelhető külső jelek.

A beérett gumón a következőket észlelhetjük: a kettévágott gumó nem levedzik erősen, a héj parafaszerű, feszes és erősen odatapad a hushoz, ugyannyira, hogy ujjal nem lehet ledörzölni. Ha a fő hajtásait összefogva a növényt megpróbáljuk kihuzni a földből, a stolók elszakadnak és a gumók a földben maradnak. Ha a gumók is kijönnek, az annak a jele, hogy a stolók még nem száradtak el, tehát a burgonya még nem érett.

A teljes érés előtt kiszedett burgonya kevesebb termést ad, könnyen romlik, csiraképessége bizonytalan s ezért vetőmagnak nem alkalmas. Hogy milyen nagy terméskülönbség lehet a korán szedett burgonya kárára a helyes időben szedettel szemben, azt bizonyítja az a kísérlet, mely szerint az *augusztus 22-én kiszedett burgonya 25 százalékkal adott kisebb termést, mint a szeptember 22-én szedett.* De ez érthető is, hiszen tudjuk, hogy össze a tápanyagok a lombból a gumóba vándorolnak s így a lomb és szárrészek összesen mind szegényebbek nedvtartalomban és tápanyagban, a gumók pedig ezáltal gazdagabbak lesznek. Nagyszerűen szemlélteti e változást Wolff Emil német tanár kísérlete, melyből kitűnik, hogy az éréskor kiszedett burgonya kat. holdanként kereken 3450 kg-al többet adott, mint az 5 héttel korábban szedett. De álljon itt maga a táblázat:

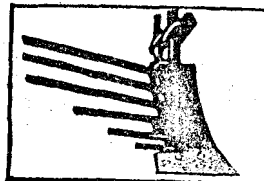
K I S Z E D V E	Termés	Száraz- anyag tart.	Fehérje tart.
Aug. 28-án volt gumóban	193 kg	50.2 kg	4.4 kg
Aug. 28-án volt lombban	—	40.0 „	8.5 „
Okt. 2-án volt gumóban	253 „	64.3 „	5.6 „
Okt. 2-án volt lombban	—	18.0 „	2.4 „
Tehát éréskor			
a gumóban több	60 „	11.1 „	1.2 „
a lombozatban kevesebb	—	22.6 „	6.1 „

Ezek az eredmények 100 m²-ről valók, tehát ha egy holdra akarjuk átszámítani, 57.5-el szorozzuk meg s megkapjuk a fenti 3450 kg-ot.

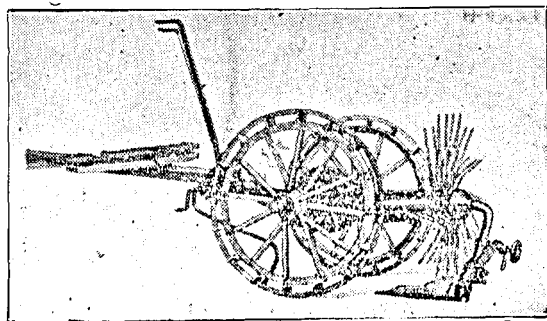
A korai kiszedés tehát káros, de épen úgy káros a késői szedés is, mert ez rendszerint az esős időszakra tolódik ki s ekkor jó munkát végezni nem lehet. A korai fajták pedig, ha túlérnek, teleszivják magukat vízzel, „babásodnak”, — s ezek a fiókhajtások letöredezve, könnyen romlandóvá teszik a gumót.

A kiszedést megelőzően a lombot lekaszáljuk és összegyűjtjük. Megfomnyasztva komposztnak felhasználjuk, de ha sietnünk kell a szedéssel és a lombozat még zöld, felszecsckázva silóba jó, vagy fomnyasztva akár mindjárt takarmányozhatunk is vele.

A kiszedést kézi erővel ma nem lehet elvégezni, túl sok munkaerő kell hozzá és nem végzünk jobb munkát, mint a gép. Erdélyi viszonyaink között, — tekintve, hogy

beszerzése sem kíván túl nagy áldozatokat, — legalkalmasabb a *kiszedő eke*. Amint a képen is látható, ez egy közönséges ekegerendelyre szerelhető test, mely ujjakhoz hasonló, szétálló ágaival lehetségessé teszi a föld kihullását a gumók közül és a gumók sorbarendezését. Ez a szerszám haladó kisgazdáinknál is már általánosan elterjedt és bevált Erdélyben. Burgonyatermelő vidéken legalább minden két gazdának közösen kellene legyen egy ilyen ekefeje.

Burgonyakiszedő gép. Hátral a villakerék.

Ennél gyorsabb munkát végez, de lényegesen drágább is a kiszedőgép. Harmadik képünkön egy ilyen gépet mutatunk be. Amint látható, ennek van egy menetirányú hengerburkolatu hossz tengelye és ennek a végén egy 10-12 acélfogu villából álló kerék. Ezt a kereket a szállítótengely átléttel meghajtja s a serpenyő-

szerű erős acéllapát által kimozdított földből forgásával a burgonyagumókat kidobja. Hogy a gumók messze ne repüljenek, hátul egy oldalrács van szerelve s ez felfogja a forgókerék villái által kidobott gumókat s ugyyszólván pontos sorba helyezi. A gumók felszedése aztán, kosarakba kézzel történik.

Ha a föld nem sáros, ez a gép nagyszerű munkát végez. Németországban majdnem minden kisgazdánál láttam ilyenent. Igaz, hogy mikor jól beleeresztettem a földbe, megfeszült bele a két nehéz belga ló. Ezért Erdélyben 4 ökör, vagy két kemény ló kell eléje, hogy folyamatos jó munkát végezhesünk.

De Németországban a kiszedett táblát még megjártuk sűrűfogu boronával, hogy az esetleg eldugott gumók is napvilágra kerüljenek.

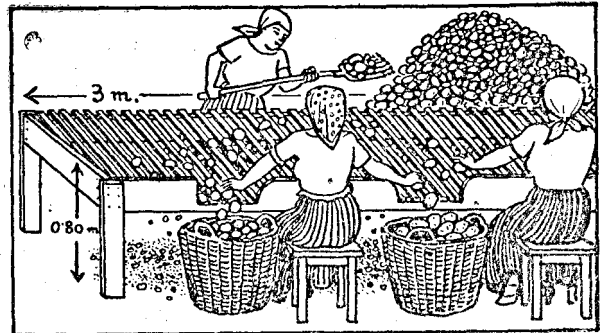
Rossz időben jó munkát sem kézzel, sem ekével, sem géppel nem végezhetünk. A sáros krumpli megtakarítása lehetetlen, sárosan eltenni pedig nem szabad, mert romlik.

A kiszedéssel kapcsolatosan egy munkamegteremtésben végezzük el a válogatást is.

A válogatást takarítással és nagyságszerinti osztályozással kapcsoljuk össze. Erre a célra használhatunk bármilyen válogató asztalt vagy osztályozó gépet, a lényeges az, hogy a hármas célt elérjük: 1. megtisztítsuk a pityókat a földtől, 2. kiválogassuk a sérült, rothadt gumókat és 3. legalább két csoportba osztályozzuk a fogyasztásra alkalmas, vagy eladó (nagy) és velőgumókat (közepes nagyság), az egészen aprót pedig takarmányozásra tegyük félre. E célra legalkalmasabbnak találok egy olyan legömbölyített lécből készült és 7—8 cm-es oldaldeszkákkal ellátott rácsot, amilyent a mellékelt kép ábrázol. A rácsnak azt a részét, ahol az osztályozandó burgonyát reáöntjük, egy magasabb lábpárra, — azt a részét, ahol a válogató asszonyok ülnek, egy alacsonyabb, kb. 80 cm-es lábpárra helyezzük. A magasabb részen ráöntjük a burgonyát az asztalra (ehhez a művelethez lehetőleg sűrű, gömbölyített hegyű 8—10 águ villát használjunk,

mert a lapát is, közönséges villa is sok gumót sért meg) s az a léceken lefele gurulva, az egészen apró gumók és a föld a lécek közt levő 2.5—3 cm-es réseken kihull, a megmaradó pedig az asztal alacsonyabb részénél ülő asszonyok kezeihez gurul. Ezek itt kézzel kiválogatják az első és másodosztályút és a deszka kivágásokon az odahelyezett kosarakba ömlesztik.

A lécrácsot helyett használhatunk megfelelő méretű sodronyfonatot, vagy dróthálót is, ez azonban valamivel költségesebb. Vigyázzunk arra, hogy mindkét esetben az asztalnak a megfelelő esést adjuk és a léceket jól legömbölyítsük, hogy a gumók valóban guruljanak. Két személy kb. 3 méter széles asztallal dolgozhatnak.

Burgonyaosztályozó asztal 2 személy részére

A burgonyakiszedésnek itt több módját ismertettük és szándékosan nem térünk ki részletesebben a legáltalánosabban használt módszerre, — a kézi kapával való kiszedésre. Tettük ezt azért, mert ezt minden gazdatestvérünk ismeri s itt legfeljebb csak azt mondhatnók el még egyszer, hogy lassu munka és ha nem csináljuk kellő figyelemmel, még sok gumót el is vágunk s egy párat a földben hagyunk.

Bármilyen módon szedjük is ki a burgonyát, mindig járassunk utána egy sűrű és mélyfogu boronát, hogy az felszínre hozza a még napvilágra nem került gumókat.

Néhány szó a csávázásról.

Az idei gazdasági év igen sok szomorú tapasztalattal gazdagított. Első meglepetésünk volt a késő őszi vetések kelési hiányossága, aztán a rossz bokrosodás, tavasszal a sok felfagyás s aratás előtt az üszög és rozsdá. Mindezeket a jelenségeket végig kellett szenvedjék összes gabonatermelő gazdáink.

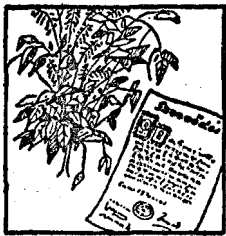
A csávázószer használatát gazdáink eddig mellőzték, vagy csak az üszög ellen használták, figyelmen kívül hagyva, hogy egy jó csávázószer nemcsak az üszög, hópenész, levéleskoltóság ellen védi meg a növényt, hanem fokozza a eszlázási és növekedési erélyt is, amely hasznos tulajdonságát ha ismertük volna tavaly, friss ve-

tésünk nem mutattak volna olyan szomorú képet. Különösen jó eredményt mutattak az idén a CERETAN nevű nedves páccal csávázott búzák, mert idén a porcsávázó szerrel csávázott gabonákról a csávázószer igen sok esetben lemosódott. A CERETAN kapható porcsávázószer formájában is, használata így igen gazdaságos, mert egy mázsa búzához csak 200 gramm kell. Nedves csávázáshoz viszont, alámerítéses rendszerrel 100kg. vetőmaghoz 50 liter vízbe 50 gramm, a további 100 kg. vetőmagnál 16 liter víz s ebbe 16 gramm nedves csávázószer szükséges. Annál is inkább jó szívvel ajánlhatjuk gazdatársainknak, mert megbízható cég, a németországi „Bayer” hozza forgalomba s egyletünk útján is megrendelhető.

Néhány szó a szójabab termeléséről.

Irta: Szász Ferenc, E. M. G. E. felügyelő.

A szójabab termelése néhány év óta nagyon terjed Erdély egyes vidékein, különösen a Mezőségen és a nagyobb folyók termékeny völgyeiben. Elterjedésének okát elsősorban abban találjuk meg, hogy megfelelő körülmények között elég jó termést ad,

másodsorban pedig abban, hogy kevés az ellen-sege, kártevője, a meglévő kártevőket pedig bámulatos ellenálló és visszapótló képességével legyőzi, illetve károsításukat mérsékli. Soha nem felejttem el a tavalyi hernyókárt, amikor július elejére a bogáncspille (Vanessa Cardui) hernyója sem levelet, sem virágot nem hagyott a szóján és mégis úgy kiújult, hogy meglehetősen termést hozott. Az idén, — mint minden, még a szója is nagyon megkésett és így egy esetleges korai dér nagy károkat okozhat. Nem tudom, hogy a dérnek hogy áll ellent a szója, *de nem is vagyok rá kíváncsi*. Ez a veszedelem annál nagyobb, mert az igazi szójatermő földek a jó erőben lévő mélyfekvésű üde földek és a korai dér épen ezekben a fekvésekben a legnagyobb.

Van a szójának még egy nagy ellensége: az őszi esőzés. Tavaly ebből is volt elég részünk, mert hetekig azott sok helyen, hol renden, hol boglyában, hol kalangyában. Ez ellen a legjobb védekezés — a megengedett határok közötti minél korábbi vetés, — továbbá a korai fajták termelése, ugyancsak a korai fagy ellen is.

Én azt tapasztaltam, hogy legkevesebb kárt a jól rakott, magas, alól fűzött, vékony boglyában okozott az eső, sokkal kevesebbet, mint akár a kévékből rakott kalangyákban, akár a szétterpedő lapos boglyákban. Egyébként még az esős időknek is jobban ellentáll, mint más termény. Van azonban az esős időben való aratásnak egy másik veszedelme is: a szója még rendes körülmények között sem raktározható vastagon közvetlen cséplés után, esős időben pedig nagyon vékonyan tárolandó és folytonosan forgatni kell. Tavaly nagyon jó eredményt értem el kétszeri átrostálással, jobbat, mint többszöri átlapatolással. A múlt évben nagyon sok szója tönkrement a raktározás alatt és ezen okulva, reméljük, hogy a Szója Társaság, mielőbb átveszi a lecsépellt szóját és gondoskodik megfelelő számú mesterséges szárítóról, amilyen volt pld. a marosludasi közraktárban. *Az idő úgy néz ki, hogy rövidesen szükség lehet rá.*

A szója aratásnál vigyázzunk, hogy elég ala-

csonyan vágjuk, mert különben a föld színén lévő hüvelyek könnyen ottmaradnak. A nyüvése sem helyes, mert sok gyökérrész és nitrogén-gumó jön ki, továbbá földes lesz a szója, amit az átvételnél kifogásolnak.

A szójatermelés általános ismertetésébe nem bocsájtkozom. Az EMGE kiadásában megjelent egy nagyon jó utmutató füzet: „A szójabab és termesztése“, ezt még újabb tapasztalatainkkal bővíteni fogjuk.

A szóját a vetésforgóba lehetőleg *nem* illesztjük be, hanem *forgón kívül termeljük*, — mert köztudomásu dolog, hogy legjobban terem, ha többször vetjük egy és ugyanazon helyre. Ennek természetes oka a szójatermeléshez szükséges baktériumok elszaporodása, — továbbá a talajnak nitrogénben való gazdagodása. Ezen utóbbi szempontból a búzának is akkor válik jó előveteményévé, ha többször termeljük egymásután.

Helyes forgó volna például: szója trágyázva, utána jöhet még háromszor szója, negyedik évben búza, azután tengeri, utána zab, vagy árpa lóherével. Vagyis első táblában lenne szója négy éven keresztül és az első évben trágyát is kapna. Utána következne első évben búza szuperfoszfáttal, második évben tengeri, harmadik évben zab vagy árpa lóherével és a negyedik évben lóhere.

A búza, tengeri, tavaszi kalászos, lóhere forogna rendesen, a szója pedig négy év mulva a lóhere nyomába kerülne. Vagy lehetne úgy is, hogy lóhere után vessünk először búzát s csak azután vessünk trágyázott földbe szóját.

A szuperfoszfát trágyát a szója meghálálja, de nem szabad kombinált géppel sorba adni, hanem előzőleg kell kiszórni. Sorban adva nemcsak a baktériumok működését csökkenti, hanem kikelési százalékát is, melyet esetleg teljesen tönkre tesz. Ezt sajnos saját tapasztalataimból állíthatom.

A szója termelésének fokozott elterjedéséhez szükséges volna, hogy szerződés-kötéskor ne csak készpénzzel biztosítsák a termelőt, hanem „vagylagos“ ellenértékkel is. Például szerződés-kötéskor a 900 lejes ár kb. 1.75 q. búza árának felelt meg és hol vagyunk ma ettől? Nemhogy 1 és $\frac{3}{4}$ q. búza árát kapnánk a szójáért, hanem alig egy mázsáért, vagy még annyit sem. Reméljük azonban, hogy amint a tavaly belátta a Szója Társaság, hogy a 600 lejes ár igen kevés, és $\frac{1}{12}$ -ed résszel megtoldotta, úgy az idén sem lesz szűkuarku, annyival inkább, mert az idén a termelési költségek és az áreltölődások sokkal nagyobbak, mint a tavaly voltak.

Kukoricaérés idején.

Irta: Seyfried, Ferenc.

Négyzetes vetés — sok napfény.

A gazda manapság gondterhelten szemléli kukorica vetéseit. Aggodalma sajnos indokolt, hiszen szeptemberebn vagyunk és a kukorica éppen hogy befejezte csőzését. S még mennyi minden történhetik; vajjon egy korai fagyos éjszaka nem teszi-e tönkre az egész termést?

Gazdatestvérekl! Az eredménytelen tépelődés sohasem volt kenyerünk. E helyett inkább nézzünk szét, vegyünk igénybe minden lehetőséget a bekövetkezhető esetleges károk enyhítésére, csökkentésére, hogy ezáltal jó előre védekezzünk a kedvezőtlen időjárás és elemi csapások ellen.

Címervágás és a csövek előzetes kifosztása

az első teendő a kukorica érésének siettetésére. E munkában nagy segítségünkre van a napsütés és a szélfuvás. Igyekezzünk tehát mindkettőt okosan kihasználni. A napsütés minél tökéletesebb „kamatóztatására“ levágjuk a kukorica címerét. A címervágást a kukorica elvirágzása után máris nyomban megkezdjük. Semmi esetre se előbb, mert akkor a csövek csak hiányosan kötnének magot. Ez alkalommal a leg-

felsőbb tő felett még hagyunk két levelet, hogy biztosítsuk a cső kifejlődéséhez szükséges tápanykeringést és csak az afölötti szárrészt vágjuk le. A címervágásnak nagy előnye, hogy a napsütés jobban éri a csöveket, mintha a címer beárnyékolná, — és egyben megkíméli a kukoricát egy felesleges munkától. Mivel nem kell tápanyagot küldeni a felső szárrészbe, a cső kifejlésztésére fordíthatja egész erejét.

A szélfuvás szárító, érést siettető hatását sok helyen ismerik. E célból a már keményedő, tejes érésen túl levő kukoricacsövek fedő leveleit gyengén kifosztjuk, hogy a szél szabadon érje a csöveket. Ez utóbbi eljárás kétélű fegyver is lehet. Egyrészt növelhetjük a varjukárt, másrészt, ha túl korán, még teljes érésben, fosztjuk meg a csöveket, — esős, nedves időjárás esetén penészedés léphet fel. Azon a vidéken tehát, ahol a varjak nagyon eiszaporodtak, — örökről kell gondoskodnunk. A varjuk riasztására igénybe vehetjük az újabban használatos hullámosra görbitett fényes fémlemezt is. A lemezeket egy megfelelő hosszúságu zsineggel karóra függesztjük, hogy a bádoglemez szabadon lengjen és villogásával, valamint a karóhoz ütődő zörgésével eljessze a madarakat. Bodor Kálmán süllelmedi gazdatársunk az említett két eljárást alkalmazva — minden évben legalább, — 2—3 héttel sietteti a kukorica beérését.

A címervágás alkalmával tanácsos a meddön maradt kukoricatöveket is tőből eltávolítani. Ezáltal is több napfényt engedünk a kukorica közé és így jobban szellőzik a kukoricatábla.

A gyomirtás fontossága.

A kukorica gyors beérését a gondosan elvégzett talajmunka is kedvezően befolyásolja. A gyomoktól mentes talaj ugyanis több meleget sugároz ki, mint a burjánokkal sűrűn borított. A többszöri kapálásnak tehát a termés fokozó hatásán kívül meg van még az az előnye is, hogy a kukorica hamarabb beéri rajta.

A szeptemberben esőző kukoricások sorsa.

A késői vetés következtében sok táblán csak augusztus végén, szeptember elején kezd esőzni a kukorica. Mi legyen ezeknek a sorsa?

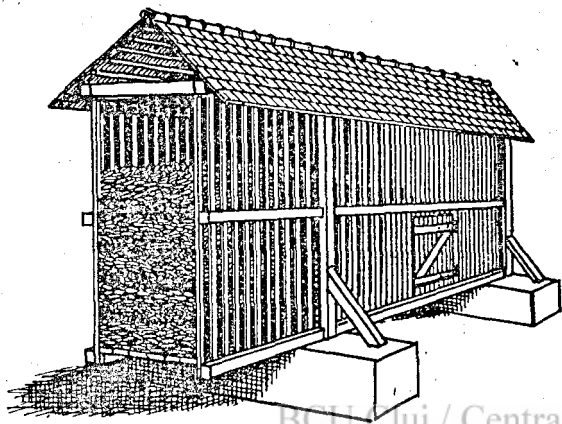

A címereket levágjuk, a csövet kifejtjük.

Még két ős sem volna elegendő, hogy biztosan beérjenek. Ilyen reménytelen helyzetben ne várjunk sokáig, hanem késedelem nélkül, úgy, ahogy van, zölden silózzuk be takarmányozási célokra.

A termés raktározása.

A második tennivalónk a betakarított termés megőrzésére és felhasználására vonatkozik. A sorozatos korai fagyok már megtanították az erdélyi gazdákat, hogy ne készítsék túl szélesre a kukorica görét. Rendesen az 1 méternél szélesebb göréből penészes kukoricacsövek is kerülnek ki. A kényszerűségből korábban, tehát magas nedvességtartalommal tört kuko-

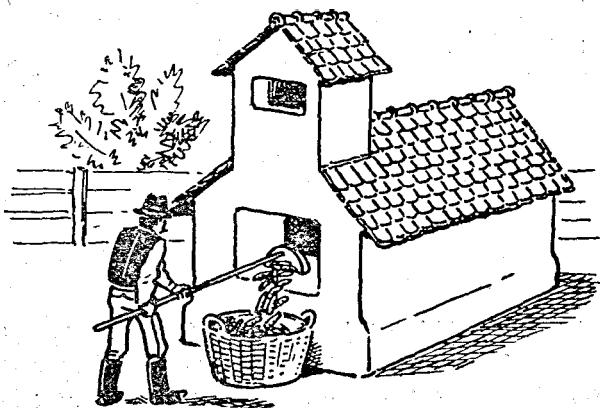

Egy réteg kukorica, egy réteg tövises ág.

ricát, még keskeny göré esetén is tanácsos tövises ágakkal rétegezve tárolni. A laza rózseréteg megkönnyíti a szárító szél útját és penészedés nélkül kiszárad a nedves kukoricacső.

A kukorica szárítása.

Végül megemlékezünk még az étkezésre és más őrlési célokra használatos kukorica szárításáról is. Erdélyszerte ismeretes az eres vagy tornác gerendái között kifeszített huzalra való aggatás. Ez jó szárítási mód és nagyon fontos, hogy a szükségből korán őrlésre kerülő kukoricával elvégezzük. A konyhára kerülő lisztnek való kukoricát tanácsos még a sütőkemencében is utánaszárítani. A nedves, romlott kukoricából származó liszt ugyanis hamar belemelegedik és megkeseresedik. A vele táplálkozóknak pedig súlyos betegséget, pelagrát okoz. Mindezeknek egy kis fáradsággal elejét vehetjük. A kukorica kemencézésénél ügyeljünk, hogy a sütőkemencét ne hevítsük tulságosan megre és a szárítás alatt gondoskodjunk a betett kukorica állandó szellőzéséről. A meleg hatására ugyanis a kukorica viztartalmának egyrésze gőzzé alakul át, amelyik telíti a sütőkemence szűk levegőterét és újabb mennyiségű víz csak akkor alakul át gőzzé, ha az előbbi vízgőzzel telített levegőt kiszellőztetjük. Ezért a sütőkemence felső szellőző nyílását nyitva hagyjuk,

nagyon nedves kukoricánál pedig tanácsos a kemenceajtót is nyitva hagyni és a vonóval állandóan forgatni.

Most gondoskodjunk vetőmagról.

A kukoricatörés egyuttal kitünő alkalmat nyújt a vetőmag kiválasztására is, hiszen elbíráhatjuk a még lábon álló töveket. A vetőmagot erdélyszerte, — egy rossz szokás szerint nem ősszel, — hanem tavasszal válogatják ki. A göréből kikerülő szép csöveket egyszerűen félreteszik és külön morzsolják. Ennyiből állott az egész tudomány és az eredményét minden gazda maga ellenőrizhette. A vetőmag rosszul csírázott és az összekorcsosodott kukoricaálmány nem volt egyöntetű.

Az őszi vetőmag kiválasztását még a lábon álló kukoricatáblában végezzük el. Egy vederben mesztejet keverünk és a kukoricaföldet bejárva, meszelővel megjelölünk minden nekünk tetsző tövet. Amikor a kukorica szedésére kerül a sor, egy szedő a többiek előtt jár és külön zsákba gyűjti a meszelt tövekről származó csöveket.

Azt is megemlítjük, hogy a kiválasztásnál milyen szabályokat kell betartsunk, milyenek „a nekünk tetsző tövek”? Kísérletekkel bizonyítható tény, hogy az a kukorica, amelyik a földhöz közelebb hozza a csöveket, korábban érik, mint amelyik magasan terem, tehát mind ezeket megjelöljük. Továbbá figyelembe vesszük, hogy melyik tő érik hamarabb, mert így igen értékes fajtaváltozatokhoz jutunk. Általában a természetett fajta jellemző tulajdonságait magánviselő töveket jelöljük meg. Régebben arra törekedtek, hogy a minél több csövet termelő tövekről szedjék a vetőmagot.

A vetőmagnak szedett csöveket mégegyszer átvizsgáljuk, szellős, fagymentes helyen raktározzuk. Az átvizsgálásnál a szép hosszú csöveket és vékony csutkájuakat tartjuk meg. Megfigyeljük a végeket is, hogy jól legyenek be-növe. A vetőmag kiválasztása és gondos ellátása igen jól kifizetődik. Gondoljunk csak arra, hogy kat. holdanként legalább 1 q-val több kukorica terem, viszont a reáfordított munka elenyészően csekély.

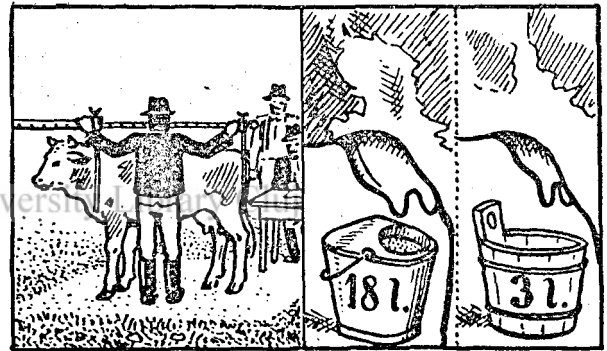

Állattenyésztésünk fejlesztésének útja.

A rendkívüli idők életünk gazdasági elrendezésében is rendkívüli feladatok elé állítanak bennünket. Ezen feladatok egyike az állattenyésztés fejlesztése. Köztudomású, hogy az állattenyésztést egyetlen mezőgazdasági üzem se nélkülözheti, de napjainkban még közéleti és külkereskedelmi szempontból is nagy jelentőségre tett szert. A jelentőségnek ez az emelkedése kétségtelenül a nyugat-európai háborúval hozható ugyan kapcsolatba, mindazonáltal biztosra vehetjük, hogy szerepe Európa új elrendezése után is érintetlenül fennmarad, mert sem az élő állatok, sem az állati termékek értékesítési lehetősége nem fog csökkenni, a piacok megmaradnak. Természetes azonban, hogy a nyugalmi korszakban majd a nemzetek izlése és igénye is fejlődni fog, amit viszont a mezőgazdaállamoknak megfelelő minőségtermeléssel kell kielégíteni. Ha tehát kínálkoznak is jó értékesítési lehetőségek, erre már most fel kell készülni.

Állattenyésztésünk fejlesztését három síkon kell megoldani: létszámgyarapítás, minőségjavítás és a termelőképesség fokozása által. A létszámszaporításnak alapfeltétele, hogy a jelenleginél kedvezőbb arányt létesítsünk a hím- és nőivarú tenyészállatok között, másszóval, hogy elegendő apaállat álljon a tenyésztők rendelkezésére. A minőség javításá-

hoz egyrészt kiváló apaállatokra, másrészt okszerű takarmányozásra van szükség. A termelőképesség fokozása már igen komoly állattenyésztői munkát kíván, mert létrehozásában a céltudatos takarmányozás mellett nélkülözhetetlenné válik a jól és olcsón termelő egyedek kiválasztása és a törzkönyvelés bevezetése. A jó takarmányértékesítő állatnak, vagy termékeinek értékesítése legtöbbször nagyobb hasznot juttat, mint a szemter-

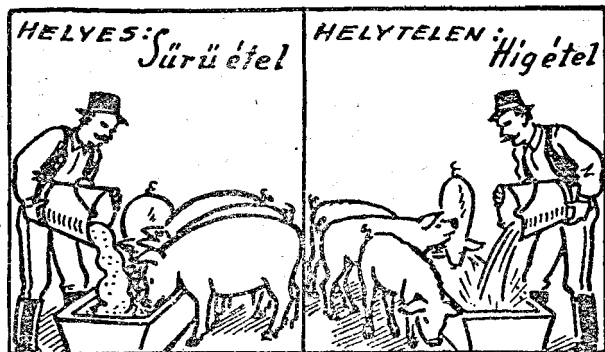
Törzkönyveléssel, külemi ellenőrzéssel javítjuk az állomány minőségét.

melés. Mindennek alapja azonban a takarmánytermesztés. Minél több és jobb takarmány termesztése és a készletnek megfelelő elraktározása. Az idej, csapadékban bővelkedő tavasz és nyár ismételtlen figyelmeztette gazdatestvéreinket, hogy egyedül az elhanyagolt kaszálókon nőtt széna és némi szemesabrák termesztése nem biztosíthatja állattenyésztésünk takarmányigényét, hanem a szántóföldi takarmánytermesztésben is haladnunk kell. Nálunk a művelhető földek 6%-án természetesen takarmánynövényt, más nyugati államokban 30—35%-on. Nálunk szegénység és gond, ott jólét és gondtalanság a földműves élete és szakadatlan munkája megtermi gyümölcsét. A takarmánytermesztéssel karöltve jár a takarmány gondos elraktározása. A huzalon, állványon szárításra, hidegerjesztésre alkalmas vermek (silók) készítésére nem kell

HELYES:	HELYTELEN:
60-80 tehén	150-200 tehén

Több tenyészapaállatra van szükség, hogy ne kelljen pl. egy bika alá 150—200 tehenet adni.

ösztökélni a nyugati államok kulturgazdait, mert ott mindenki tudja, hogy a korszerűen eltartott takarmányoknak tápláléértéke alig

A termelést a kiválasztás és a takarmányozás egyaránt befolyásolja.

kisebb, mint a zöldsztakarmányoké, tehát télen is *tápanyagokban gazdag takarmányon olcsón lehet etetni.* A jó takarmányértékesítő *minőségállapot olcsóbban és többet termel, mint a közönséges,* tehát hozzásegít a vagyonszerzéshez.

Gazdatestvéreinknek, de még inkább gyermekeinknek, sokat kell olvasni, tanulni, hogy teljesen elsajátíthassák a korszerű és fokozottabb termelésre beállított minőségállapotok tenyésztésének szabályait, mert csak ez adja meg lehetőségét a magasabb szintű gazdaéletnek. Az élet szekere nem áll meg, ügyeljünk, hogy senki le ne maradjon róla; aki lemarad elvész.

Szeghő Dénes.

Cigája félvér anyák fejési eredménye.

A juh háziállatainknak azon fajtájához tartozik, amely három irányban hasznosít: gyapjúra, teje és húsa. Erdélyben túlnyomóan a racka fajtának havasi változata, az úgynevezett román juh van elterjedve. Ez a fajta a legtöbbnyire vérfertőző

szaporítás eredményeként elcsenevedett, következőképpen gyapjának nyírósúlya kevés haladja meg az 1 kilót, teje kevés, húsa alig van. Érthető tehát, hogy az E. M. G. E. ennek a fajtának a feljavítását tűzte ki céljául, Csikmegyében kezdve meg ez irányú tevékenységét, ahol a jó havasi legelők kihasználása a legsebb eredménnyel kecsegtet. Nemesítésre, jó tejelő anyáktól származó, 1937-ben 45 harmadfű kost és 1938-ban 20 kosbárányt osztot-

tunk ki annyival inkább, mert csiki gazdatestvéreink juhászataiban a tejtermelés fokozását tűzték ki céljukul. A keresztezésből származó első ivadékok F¹ a tavasszal ellették első bárányaikat és így kíváncsian vártuk, hogy a kezdeményezésünkre végződő tejmerések mily eredményt mutatnak az előhasú félvér cigájánál, az elsőbárányos és az idős rackáknál.

A tej mérésének igazság szerint a beolvadás napjától számítva 14 naponként, annak a mérlegnek felhasználásával kellett volna történnie, melynek rajzát az Erdélyi Gazda júniusi számának 227. oldalán közöltünk, de a rossz időjárás, szállítási és technikai nehézségek miatt a mérések ezideig két községben és csak kétszer voltak végezhetőek nem mérleggel, hanem köbcentiméter beosztású üvegedény felhasználásával. A mérés adatait az alábbi táblázat tünteti fel:

1. Csiksomlyón kétszeri mérés a következő átlagot adta: a 223. számú kos 1938. évi fehér ivadékeinál:

Fülszám	Tulajdonos	Szín	Ismertető jel	Délben	Este	Reggel	Összesen
138	Fodor Pál	fehér	—	96	104	112	312 cm ³
136	" "	fehér	—	196	178	230	604 "
140	" "	fehér	—	120	110	120	350 "
142	Kelemen József	fehér	—	74	110	68	252 "

2. Csiksomlyón található lisztavérű rackák 1938-ból:

Fülszám	Tulajdonos	Szín	Ismertető jel	Délben	Este	Reggel	Összesen
—	Ambrus István	fekete	rövid szarv	36	34	34	104 cm ³
—	Burján Ferenc	fehér	suta	44	56	50	150 "
—	Bálint István	fehér	suta	30	56	48	134 "
—	Csiszér János	fehér	szarvas	42	52	44	138 "

3. Csiksomlyói öreg racka anyajuhok:

Fülszám	Tulajdonos	Szín	Ismertető jel	Délben	Este	Reggel	Összesen
—	Bálint Béla	fekete, öreg	közepes szarv	84	74	94	252 cm ³
—	Kelemen József	"	"	44	38	52	134 "
—	"	fehér, öreg	"	166	42	52	200 "
—	"	"	suta	112	180	200	492 "
—	Csedő Imre	"	szarvas	40	34	38	112 "
13	Fodor Pál	"	—	122	140	120	282 "
14	"	"	féltőgyű	60	70	92	222 "
17	"	fekete 1917. évi	BL.	82	68	72	222 "
18	"	"	BL.	68	66	68	202 "
19	"	fehér, öreg	—	76	78	78	232 "
20	"	"	—	80	76	100	256 "
21	"	"	—	66	44	50	160 "
22	"	"	—	90	80	120	290 "
23	"	fekete 1937. évi	BB.	112	80	118	310 "
24	"	"	GJ.	116	110	122	348 "
26	"	fehér	GJ.	82	130	98	310 "
27	"	"	GJ.	72	64	58	194 "
28	"	"	GJ.	104	160	120	384 "
29	"	"	GJ.	214	100	180	584 "
30	"	"	GJ.	92	98	114	304 "

Az adatok egybevetésével megállapítható, hogy Csiksomlyón a négy félvér előhasú anya kétszer 24 órai egyedenkénti átlag tejtermelése 379.5 cm³, míg a hasonló korú rackáké fejenként csak 131.5 cm³, viszont az öreg rackaanyag átlaga 274.5 cm³. Csikicsicsóban is két ízben mérték ugyan a tejet, de mert a második mérés idején tőgybetegség csökkentette a tejtermelést, biztos következtetést levonni nem lehet; ezért nem is közöljük az adatokat. A csikicsicsói mérés adataiból mindazonáltal megállapítható, hogy ott már előzőleg kiválogatták a jól tejelő öreg anyákat, mert a június 1-én lemért 24 órai tejhozam 585—1025 cm³ között váltakozott.

A néhány mérés adataiból nem szabad és nem is akarunk végleges következtetést levonni, annyi azonban sejthető, hogy a cigája félvérek tejhozama nagyobb lesz, mint a tisztavérű rackáké. A tejhozam méréséből világosan látszik még, hogy mily nagy a különbség az

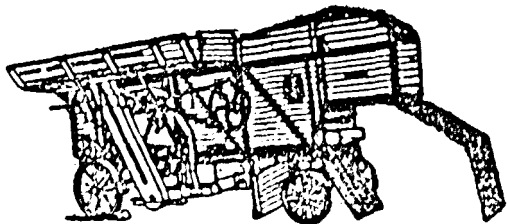
egyedek tejtermelése között, hiszen a tejhozam az előhasú félvéreknél 252—604, a rackáknál 104—150, az öreg racka anyáknál 112—584 cm³ között váltakozik. Ha 180—200 napi tejelési időt csak napi átlagos 300 cm³ tejhozammal számítunk, akkor egy idény tejhozama a bárány tején felül 54—60 literet tesz ki, ami 8.5, illetve 9 kg. gomolya-sajtnak felel meg. Ha a táblázatot figyeljük, azt látjuk, hogy a 28 anya közül csak 10 drb, vagyis 35.7% ad napi 300 cm³-en felüli tejet, míg 64.3%, azaz 18 anyának tejhozama 112—290 cm³ között váltakozik, tehát a többség tejtermelése a 300 cm³-en alul maradt.

Az eddig közölt adatok tehát arra indítanak bennünket, hogy a tejelési időszakban 14 naponkénti méréssel pontosan állapítsuk meg fejős juhaink tejhozamát és tenyésztésre csak a legjobban tejelő, de legalább is 300 cm³-nél több tejet adó anyákat neveljük fel.

Sz. D.

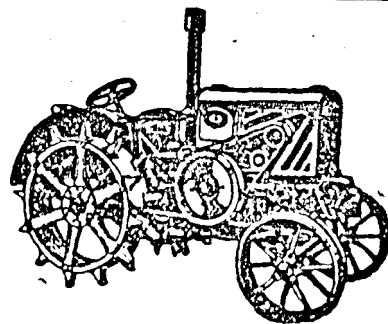
Hofherr-Schranz-Clayton-Schuttleworth Rt. Budapest.

„HSCS“ ngersolajtraktorok,
„SUPERIOR“ acélvázás cséplőgépek,

vetőgépek,

valamint az összes egyéb
mezőgazdasági gépek leg-
tökéletesebb kivitelben.

Kaphatók

Turnătorie de Fier și Fabr. Mașini din Cluj S. A.
Secția: Mașini Agricole Cluj, Calea R. Ferdinand 62.
Telefon: 12-17.

Gyakorlati beszámoló a burgonya silózásáról.

Irta: Kovásznay János.

Belterjes gazdálkodásunk legkomolyabb jövedelmét a sertésnevelés, illetve a sertéshizlalás jelentheti. Ahhoz viszont, hogy ezt a jövedelmet fokozzuk, egész éven át gondoskodnunk kell a párolt burgonya etetéséről. A gyakorlat ugyanis beigazolta, hogy a sertés legkedveltebb takarmánya a főtt, jobban mondva párolt burgonya. Egyetlen hibájának talán az róható fel, hogy fehérjében szegény, de ezt a hiányt gazdaságunkban termelt s fehérjében gazdag lucernaliszttal pótolhatjuk.

A sertésnevelés és hizlalás terén a mainál lényegesen magasabb jövedelmet érünk el, ha a takarmány 40—50 százalékát e két olcsó tápanyag fogja alkotni. Jó tudni azonban, hogy az említett két takarmány a nyugati sertésfajtáknál bir nagy jelentőséggel. Mangalicánál pld. csak egy bizonyos korig, illetve súlyig etethető, mert 80—100 kg. súlynál már nem szívesen fogyasztják a lucernalisztet.

A burgonyaetetés folytonosságának kérdése azonban megoldást nyert. A pároló berendezések — az úgynevezett „Dämpfkolonne“ és silók — révén egész éven át adagolhatjuk a burgonyát.

A pároló berendezés beszerzésével sok veszteségtől, kellemetlenségtől és gondtól szabadultam meg.

nyához $\frac{1}{3}$ öl száraz tűzifa. Abban az esetben viszont, ha száraz időben, földmentesen szedtük a burgonyát és felesleges a mosása, kevesebb tüzianyag is elegendő. A legújabb gyártmányu gépeknél a már említett mennyiségnél is kevesebb tüzianyag is elegendő, mivel az eddig kárbament úgynevezett fáradt gőz, az előmelegítést szolgálja.

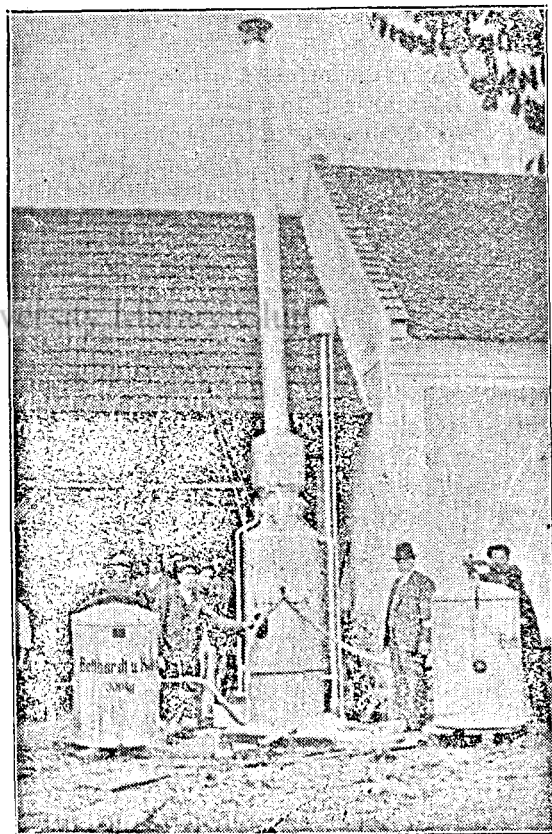
A burgonyasiló építésénél a leghatározottabban a földel alá való elhelyezést tanácsolom: költségmegkímélés végett gép- és szekérszinek alá, mert ez minden gazdaságban megvan és a lepadolt szín használhatóságából nem von le semmit.

A burgonyát megmossák s a pároló kazánhoz szállítják.

Veszteségeim voltak a burgonya nyers állapotban történő elraktározása következtében, a rothadás, fagyás és megcsirázás révén, a kellemetlenségek pedig abban nyilvánultak meg, hogy nagy terjedelménél fogva sok veremről és pincéről kellett gondoskodnom. A kár pedig a főzésnél a sok tüzelőanyag pazarlás, egy állandó munkaerő szükséglet s a főzés körül nap-nap után előforduló hibák miatti felügyelet okozta.

A silózott burgonya félakkora helyet foglal el, mint a pincében s nincs romlási vesztesége. A párolás egy évben egyszer, vagy kétszer okoz gondot, tüzelőanyag szükséglet 1 vagon burgo-

A fűtőtest és a pároló edények üzemképes állapotban.

A szabadban elhelyezett siló több hibája mellett ezúttal csak azt hozom fel, hogy a párolt burgonya igen kedvenc eledele a kóbor kutyáknak s leszámítva a kárt és piszkot, amit előidéznek, veszedelmes terjesztői a fertőző betegségeknek. A silóépítést jórészen házilag is elvégezhethetjük. A siló mélységét és szélességét állatállományunkhoz mérten oly módon állapítsuk meg, hogy a keresztmetszetből naponta 6—10 cm. vastag réteg fogyjon el.

A szükséges méret birtokában hozzáfoghatunk a kiásáshoz. Lécből készítünk egy trapéz alakú formát s azután kiássuk a vermet oly módon, hogy a formát végighordozva benne — mindenütt érintse a verem oldalait, — azután a verem oldalfalait és alját kibéleljük jól megegetett, préselt téglával, anyagaharcs közé rakva.

A téglá tetejére, a föld színére egy 10—12 cm. vastag cement rámat öntünk oly módon, hogy a veremfal tetején egy bevállazást csinálunk, hogy a fedő deszkák, vagy kifaragott fák betaláljanak és így a szin földje síma felületet alkosson. A pároló berendezést átadó és bemutató német mérnök megjegyzése a silőről így hangzott: „Romániába kellett jönnöm, hogy a legolcsóbb és a célnak mégis megfelelőbb silő-építést megtanuljam.“ A tavasz folyamán a földvári szász gazdasági iskola tanári kara egy tanulmányi kirándulás során a legnagyobb elragadtatással nyilatkozott a burgonyasiló célszerű megépítéséről.

A párolás és bevermelés a következő módon történik: ha száraz a fa és a burgonya, akkor 15—20 percenként 300 kg.-t párolhatunk; a következő 15 perc alatt a már megpárolt burgonyát törőgépen áttörjük, mely egyenesen a silóba hul-

latja és ott alaposan ledöngöljük, hogy a levegőt teljesen kiszorítsuk. A ledöngölés igen egyszerű módja, hogy a siló tetején keresztül egy deszkát helyezünk és ezen állva hosszúnyelű fadöngölővel döngöljük. Így nem kell beállani a forró burgonyába. Amikor pedig a siló megtelt, vastagabb papírral letakarjuk (jól felhasználhatjuk az üres cementes, vagy sós papírzsákokat) és 8—10 cm. vastag agyagréteggel lefödve alaposan letaposuk. Néhány nap mulva az agyagréteg meg fog repedezni, beszórjuk homokkal annyira, hogy a repedések beteljenek. Ha ezzel készen vagyunk, a padlót ráarakjuk és néhány nap mulva máris etetjük.

A berendezés beszerzését, — nagy teljesítő képessége és elég magas ára miatt, — ajánlatos gazdakör, vagy társas alapon megejteni, mint ahogy azt mi is csináltuk. A gép ára a múlt év októberében 99.000 lej volt, amit 33 részre osztottunk. Ezek szerint, aki évenként 1 vagon burgonyát akar párolni, 3.000 lejjel egy 33-ad rész tulajdonjogot szerzett. Ezen a mennyiségen felül párolt részért mázsánként 10 lej díjat fizet minden társ a közös kasszába, amit javítási költségre fordítunk, vagy egy új berendezés tartalék-alapját szolgálja.

Eső után köpenyeg...

Irta: Benedek Pál.

Minden új eljárás iránt bizonyos ellenszenvet tanusít a székely gazda. Gyanakszik rá, mert tudja, hogy nem mind arany, ami fénylik. Ez a gyanakvás pedig mindaddig tart, amig egyszer olyan oldalról látja megvilágítva az illető eljárást, amely talál a saját gondolatmenetével és amelyik olyan érvekkel van alátámasztva, amelyeket ő maga is megdönthetetleneknek tart. Ezért kell minden olyan eljárást, amely tényleg komoly és megbecsülendő előnyökkel bír, állandóan napirinden tartani és leközültetni, lehetőleg mindazokkal, akik már kipróbálták és előnyeiket élvezték.

A svédészárítás.

De legjobb tanítómester mégis maga a szükség vagy kényszer, mert ennek iskolájából nincsen kibuvó és mentség. Talán az utóbbi két év példája és kényszere gondolkodóba fogja ejteni gazdáinkat, hogy tényleg érdemes-e nálunk is bevezetni a svédrendszerű takarmányszárítást?

Gazdaságomban már második éve használom mesterséges takarmányok szárítására a svéd rendszert. Amint mindnyájan tudjuk, ez a két év, de főleg az idei, — szeszélyes változékonyságánál fogva — igazán alkalmas volt a kísérletezésre. Hol napokig tartó szitáló esőben kellett a takarmányt megszáritani, hol meg olyan záporosók közepette, melyek rövid óra leforgása alatt tengerré változtatták szántóföldeinket.

Mindnyájan tudjuk, hogy a régi eljárás mellett ilyen időben túrhető száraz takarmányt előállítani nem lehet. A gazdák habár sokféle módon próbálták meg az időjárás viszonyosságait kiküszöbölni, eredmény azért alig jelentkezett. A legtöbb helyen hetekig hevert a lekaszált takarmány rendekben s előfordult, hogy a gazda a hátnél kellett kihordja a földről a megfeketedett és cirothadt takarmányt, hűgy a friss sarjadzást a jövőnek megmentsse. Más helyen kecskékre, szarvasokra rakták a még nyers takarmányt, abban a reményben, hogy hátha megszárad. Azt hiszem fölösleges bizonyítanom, hogy ez a csoda nem következett be.

Beteljesedett azonban egy másik csoda, melyről már évek óta olvasunk a Gazda hasábjain és amelyet olyan ország lakosai találtak ki, ahol egy héten legalább három nap esik az eső és mindcsek ellenére a lakosság a rengeteg legelő és kaszáló mellett szántóföldjeinek nagyrészen is takarmányt termel.

Vajjon hány ilyen nyomoruságos esztendőnek kell eltelnie, amíg a saját fejüinktől rájövönénk és be is vezetnők ezt az eljárást, holott már adva van, csak fel kell verni a karókat és kihuzni rájuk a drótot.

Hogy a sokat vitatott megoldások közül aztán melyiket valósítja meg a gazda, az aligha bír nagyobb fontossággal, hiszen már a másodszori al-

kalmazás után mesterként kerülnek ki gazdáink.

Egyes, hogy úgy mondjam, fogásokra szeretném gazdatársaim figyelmét felhívni, melyekre engem is a két évi használat tanított meg.

A karók elkészítése.

Kezdjük mindjárt a karók elkészítésénél. Mivel a befektetés hosszabb időre szól, ajánlatos tölgyfa karókat használni, melyeket vékonyabb végeiken gondosan kell meghegyezni és vastagabb végüket okvetetlenül le kell gömbölyíteni. Erre azért van szükség, mert a beverésnél ellenkező esetben könnyen meghasad és ezáltal használhatatlanná válik. A karók hosszúságát úgy választjuk meg, hogy azokra az alább közölt módon legkevesebb három szál drótot feszíthessünk ki.

A drótnak a karókra való rögzítését az alábbi egyszerű módon eszközöltem. Kinéztem a karónak legegyszerűbb oldalát és ezen megjelöltem a hegyétől fölfelé 50 cm-re, ameddig minden karót be kellett verni a földbe, hogy ezáltal biztosítsam a drótnak a talajtól való egyforma távolságát. Ezen jeltől, azaz a talaj felszínétől 75 cm. magasságra tettem az első szál drótot, de nem egy bevert kamposzögre, mely szállítás alkalmával könnyen kihull, vagy letörik, hanem egy vastagabb élű harcsafűrészrel csinált, ferdén lefeletartó, kb. 1 cm. mély vágásba.

A tapasztalat igazolta eljárásomat, mert ez az 1 cm-es vágás nem gyöngítette a karót, viszont így a szegeket sikerült nélkülözni. Még egy harmadik előny is származott ebből a megoldásból. A karóba eszközölt vágás révén a drót a megterhelés ideje alatt egy 2—3 cm. széles, puha felületre fekszik. A hosszú ráfekvés révén a teherbíróképessége is nagyobb s ennek tulajdonítom, hogy nálam a drótszakadás egyetlen egy esetben sem fordult elő, míg szeges rendszer mellett gyakran előfordul, hogy a szeg a nagy sullyal ráfekvő drótot elvágja.

A drótok távolsága és felrakása.

A drótok legelőnyösebb egymásközi távolságának a 40—45 cm-t tartom. Ha az említett távolság túlnagy, úgy a takarmány nem áll elég biztosan és egy erősebb szél megbontja vagy lefordítja. Általában minél több szálát húzzunk ki egymás fölé, a takarmány annál szilardabbul áll és annál kevésbé van kitéve a csapadék kártételének.

A karók leverése előtt használjunk a lyukak csinálásához vas, vagy facöveket, mely legyen vékonyabb, mint a karók.

A karók pontos beverése után ajánlatos az összes drótokat kihúzni, még pedig a következő módon: az első szál drótot lefektetjük a földre a karósor mellé és gyengén kihúzzuk mindkét végét, biztosan kikötjük a karósor két végét ferdén a földbe vert drótfeszítő cövekhez. Azáltal, hogy a dró-

tot a földről felemelve beleakasztjuk a legalsó sorban levő rovátkákba, egy ember játszi könnyedséggel pattanáig tudja azt feszíteni, holott ellenkező esetben öt ember sem elégséges egy hosszabb szál drót kihúzására. Ugyan így járunk el a magasabban fekvő szálaknál is, csak ezeknél egy bizonyos hosszúságot a megkötés előtt rá kell hagyni, aszerint, hogy mennyivel magasabba lesznek kifeszítve. A kifeszített szálak nem akadályozzák a felrakási műveletet, úgy, hogy az eljárás okvetetlen előnyben részesítendő.

A drótot állandóan fahengerre felcsavarva tartjuk, arról tekerjük le, vagy arra tekerjük fel, mert csak így előzhetjük meg a drót hurkolódását, mely szintén oka a gyakori szakadásnak.

Semmi körülmények közt sem ajánlom azonban a drótnak a karókra való csavarását, részben mert így a drótot lehetetlenség kellőképpen kifeszíteni, másrésztől viszont a minden két méterre megcsavart drót a levevésnél vagy hurkot képez, vagy a sok egyengetés és hajlítgatás miatt fog elszakadni. Azonkívül a megterhelésnél elhagyják helyüket és lefelé fognak csúszni, megszüntetvén így a takarmányrétegek közti légjratokat, amelyek tulajdonképpen lényegét képezik ezen szárítási eljárásnak.

Az ilyen szárító állványra felrakható a takarmány úgy zölden, — ahogy azt a gazda lekasálta, — akár ha esik is az eső, sőt ha huzamosabb ideig tartó esőzés is következik rá, nem szabad elromoljon, jobban mondván megbarnuljon több, mint a legfelső drótra rakott réteg legfelső széle.

Kis területekre alkalmas megoldás.

Ennyi előny mellett van azonban az elmondott rendszernek egy hátránya is. Túl kis, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ holdas területeken, különösen ha ezek keskenyek és hosszúak, alkalmazni nem érdemes. Ahhoz, hogy a drótot tökéletesen kihasználhassuk, legalább 15—20 méter szélességű táblára van szükség. Ellenkező esetben az eljárás körülményessé és túldrágává válik. Némi változtatással azonban, ugyanazon rendszer lényegét szem előtt tartva szerkeszthetők az egész kis táblák részére is elsőrangú szárítók, melyek ugyanennek a célnak teljesen megfelelnek.

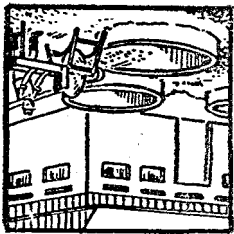
Noha ez a cikk tényleg „Eső után köpenyeg”, az az érzésem, hogy még élénken emlékezetükben van a gazdáknak és fog is maradni, valahányszor állataik elé fekete és penészes szénát tesznek, az a keserű érzés, amikor munkájuk és fáradságuk gyümölcsét tönkremenni látták. Talán ez az érzés serkenteni fogja őket a csekély költséggel járó, de tökéletesebb megoldás bevezetésére, mely mentesíti a gazdát az időjárás viszontagságaitól.

SACK ekék, vetőgépek, Heid triőrök

KLUSCH JÁNOS OLUJ, Calea Regelo Carol II. Nr. 113. — Telefon: 24-45.

Az olcsó téli takarmány biztosítása.

Irták: Nagy Miklós és Seyfried Ferenc.

Az Erdélyi Gazda hasábjain és a téli gazdasági tanfolyamokon megismertettük gazdatársainkkal a különböző takarmánynövények erjesztés után való eltevését s egyben részletesen megvizsgáltuk a silók építésének módját is. A

cikkekből és előadásokból gazdatestvéreink megállapíthatták, hogy az olcsó téli takarmány biztosításának ez a legmegfelelőbb módja. Egyszerű, biztos és minden gazdaságban kézenfekvő. A silózással nemcsak olcsó, hanem a zöld takarmánnyal egyenlő értékű, a tejlő állatoknak igen hasznos, lédús takarmányt biztosítunk télire.

Hideg erjesztés, vagy meleg erjesztés.

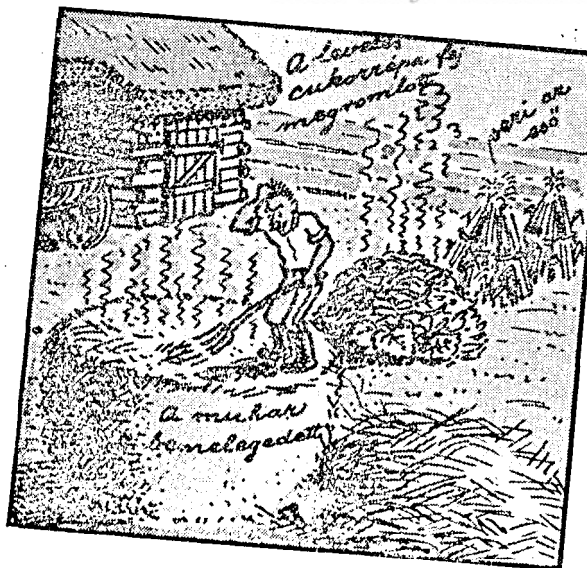
Ha az eltevésre szánt takarmányt lazán rakjuk össze, az a levegőn elszaporodó baktériumok hatására felmelegszik, s ha idejében közbe nem lépünk, ez a melegedés olyan méreteket ölt, hogy az egész takarmánytömeg egy használhatatlan barnás, fekete anyaggá alakul át. Ha azonban a

takarmány csak alig melegszik fel s a tejsavas erjedés alacsony hőmérsékleten megy végbe. Ezt úgy érhetjük el, ha a vermelés folyamán a takarmányból a levegőt állandó taposással teljesen kiszorítjuk.

A meleg erjesztéssel igen nagy a fehérje veszteség, sőt ha a kívánt hőmérsékletet meghaladjuk, a takarmány el is romolhat. A hidegerjesztésnek ellenben azon előnyén kívül, hogy sokkal egyszerűbb, előnye az is, hogy lényegesen kevesebb tápanyagvesztéssel jár. A melegerjesztésnél a baktériumok táplálkozásából előálló veszteség 40—50 százalékot is elér, míg a hidegerjesztésnél alig 4—5 százalék ez a veszteség. Tehát még a széna készítésénél is kevesebb, ahol ez kb. 8—15 százalékot tesz ki.

Milyen takarmányokat erjeszthetünk sikeresen?

A fenti ismertetések alapján, — silózásra a hidegerjesztést fogjuk választani. Megállapíthatjuk, hogy mindenütt, de országrészünkben különösképpen, a silózás csak a hideg erjesztés felfedezése után terjedt el szélesebb rétegben. Az erjesztésnél két szempontra kell tekintettel len-

40—50 C fokra felmelegedett takarmányt egy erős présszerkezettel, vagy vastag földréteggel összehérszéljük, akkor a további felmelegedés megakad. Ezen a hőmérsékleten az erjedésre kedvező tejsavbaktériumok szaporodnak el s hatásukra a takarmány, egy gyengén savanykás ízű tömeggé alakul át. Ez a meleg erjesztés.

A hideg erjesztésnél az erjesztő baktériumoknak ily nagymérvű tevékenységét az idejében való összehérszéléssel megakadályozzuk s így

nünk és pedig, 1. hogy a takarmány megfelelő mennyiségű cukrot tartalmazzon és 2. hogy elég lédús legyen, mert a takarmányból kiszivárgó lének a hivatása a levegőnek a takarmányból való tökéletes kiszorítása. Ezért csak megfelelően érett állapotban lévő, apróra vágott, lédús takarmányt erjeszthetünk sikeresen.

A kevés cukrot, de sok fehérjét tartalmazó takarmányt (pld. lucerna) keverjük magas cukortartalmu takarmánnyal (pld. csalamadé) vagy

a silóba való döngölésnél adjunk hozzá valamilyen konzerváló savat. (Lásd e lap más helyén közölt cikket.) Ezek szerint pld. a lucernát és lóherét csöves csalamádéval, a kukoricaszárát egyenlő súlyú takarmányrépával, vagy cukorrépa fejjel, szelettel, ha ez nincs, sós vízzel tesz-
szük el.

Milyen érési fokban arassuk a silótakarmányt?

A legelterjedtebb és egyuttal a legnagyobb termést adó silótakarmány a *csöves csalamádé*. Ezt akkor aratjuk, amikor a kukoricacsövek viaszos érésben vannak. A mohart és köiest akkor vágjuk, amikor a bugában kifejlődtek a szemek, de még nem keményedtek meg. A napraforgó csalamádénál bevárjuk amíg a kifejlett tányérokban a mag 50%-a megtelt magbéllel. Píllangósvirágu növényeket, vagy más sok cukrot tartalmazó takarmánnyal keverve erjesszük és ez esetben a vágás időpontját ettől tesszük függővé, vagy sav hozzáadásával erjesztjük és ekkor az általánosan vonatkozó szabályokat (teljes virágzás stb.) tartjuk szem előtt. Külön kérdés tárgyát képezi nálunk a *kukoricaszár erjesztése*. Erdélyi gyakorlat szerint, a kukoricaszár nagyon jól erjeszhető — akár más lédus takarmánnyal (répafejjel, répaszelettel) egyenlő súlyarányban keverve, akár egymagában sósvízzel annyira megöntözve, hogy a nedvességi foka elérje a rendes csövescsalamádé nedvességét. Legtökéletesebben erjeszthetők a kukoricaszárát akkor, ha előbb szártépőn felhasogatva, 1 cm-es darabokra szecskáznók s minden 100 kg-ra 1 kg. sót számítva sósvízzel vékonyan rétegeznők. A só adagolása igen egyszerű: mielőtt hozzáfognánk a munkához, megmérünk egy pár zsupkórét s így megtudjuk, hogy minden hányadik zsupnál kell a megfelelő mennyiségű sós vizet felöntöznünk. A sósvíz sűrűségét gyakorlati kísérletezéssel állapítjuk meg, mivel ez a kukoricaszár nedvességtartalmától függ. Jegyezzük jól meg: *a kukoricatörés után azonnal vágott kukoricaszár a rétsizénával majdnem egyenlő értékű takarmány, míg ha novemberig várunk a tápanyag veszendőbe megy és úgyszólván csak ízék marad.*

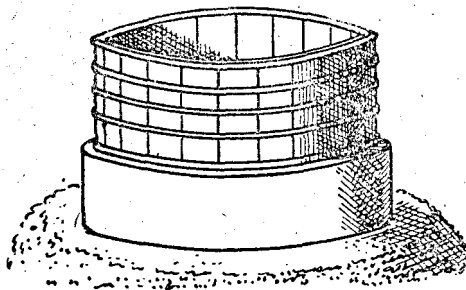
A szártépővel feltépett, idejében vágott kukoricaszár sósvízzel eltéve a legelsőrendűbb minőségű takarmányt adta sok helyen Erdélyben. A csöves csalamádét és kukoricaszárát sikeresebben tartottuk el szártépővel való felaprítással, mint szecskázással. Természetesen a szártépő utáni döngölés még sokkal erőteljesebb kell legyen, mint a szecskázás utáni. *Szecskázásnál mindig 1 cm-re vágjuk a felaprítandó takarmányt.*

Az idén számbajöhet silózásra a magnak természetelt, de dércsipele kukorica is, tekintve a rendkívüli rossz időjárást. Ez esetben ugyanugy

járunk el mint a silócsalamádénál, azaz a viaszérésben lévő kukoricát vermeljük be.

A siló előkészítése.

A silózás csak akkor sikerül tökéletesen, ha a megtöltött vermet azonnal le is földeljük. Ezért a silózáshoz minden szükséges anyagot készítsünk elő s csak akkor fogjunk hozzá, ha gyors munkamenetben végezhetjük azt. A silót a munka megkezdése előtt tökéletesen kitakarítjuk, a falakat és feneket kimeszeljük, a múlt évről maradt ároksilóknál a falat és feneket kiigazítjuk, a ve-

rem aljára egy 10—20 cm. vastag pelyva vagy törek réteget szórunk, a siló peremére egy-egy szál deszkát teszünk, hogy ezzel részben az omlást megakadályozzuk, részben a verem szélét jelezzük. Gondoskodunk a befedéshez szükséges kátránypapírról és a silótoldalékról, amelyet mikor a verem megtelt, — ráhelyezünk, hogy az üledésre szánt mennyiséget ide töltsük be. A savas eljárásnál a siló falát szigetelő festékekkel kenjük be.

A szecskázás.

A szecskázáshoz hibátlan gépet használjunk és egészen apró, 1 cm-es darabokra szecskázzunk. A vastagszáru takarmányoknál a szártépő legtöbbször eredményesebben helyettesíti a szecskavágót. Igen lényeges akár szecskavágóval, akár szártépővel dolgozunk, hogy ezeknek munkateljesítménye akkora legyen, hogy egy vermet egy nap alatt megtölthessünk.

A döngölés.

A kezdőrészben elmondottak alapján gazdastestvéreink megállapíthatták, hogy a *lédagerjesztés sikere úgyszólván teljesen a döngölésen múlik*. Kevés tápanyagvesztéssel és romlás nélkül csak úgy vermelhetünk, ha a levegőt a takarmány tömegéből tökéletesen kiszorítjuk. Ezt úgy érjük el, ha két ember a silóban a takarmányon állva azt állandóan nyomkodó lépésekkel tapossa. Különös figyelemmel kell lenni arra, hogy a silók széléin, vagy sarkaiban a takarmány mindig lazábban áll, tehát itt fokozott mértékben kell taposnunk. Ezért *mindig a siló falai felé háttal állva taposunk*. A taposáson kívül ajánlatos minél súlyosabb döngölőket is használni. A sósvizes kukoricaszár eltevésnél a döngölés olyan mérvű kell legyen, hogy a taposó emberek úgyszólván állandóan lében járjanak.

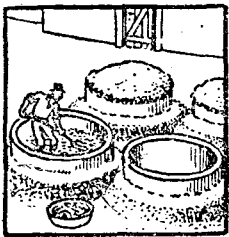
Földelés.

Amikor a verem színültig telt, reáhelyezzük a már ismertetett silótoldalékokat és azt is megtöltjük takarmánnyal. Ezt is jól bedöngölve, megkezdjük a földelést. Egy kátránypapír réteget helyezünk a takarmányra, majd erre apró porhanyó földből álló 50—60 cm-es földréteget helyezünk. Ezt egyenletesen elosztva alaposan megdöngöljük. Néhány nap alatt a takarmány jelentékeny mértékben leülepedik, süllyed. A süllyedés folytán a borító földrétegen repedések keletkeznek. Ezeket a repedéseket azonnal kigazítjuk, illetve földnek a hozzáadásával betömjük. A kátránypapír igen hasznos, de nem elengedhetetlen.

Lapunk más helyén közöljük a már ismertetett burgonyavermelésnek legújabb gyakorlati tapasztalatait. A siló építéssel gazdatestvéreink már tisztában vannak. A fenti előírásokhoz szigorúan ragaszkodva, romlás és tápanyag-

veszteség nélkül tárolhatjuk a téli etetési időszakban is annyira fontos tejképző zöldtakarmányokat. Megjegyezni kívánjuk, hogy a *gyomok által elölt szójatáblák termése, meg nem szárítható lucerna, vagy bármilyen másként fel nem használható zöld növényrészek felhasználhatók* a verem megtöltésére az esetben, ha a vermet túlméreteztük volna s az erre szánt rendelkezésre álló termény nem lenne elegendő. Gyakorlati tapasztalatunk bizonyítja, hogy egy ilyen sokféle növényből álló keverékből is igen jó minőségű erjesztett takarmány készült. Ezzel a még új, de nagyszerűen bevált eljárással biztosíthatjuk az állattenyésztés létalapját jelentő olcsó téli takarmány mennyiségét. Reméljük, hogy az eddigi jó példákon és tájékoztató közleményeken okulva — gazdatestvéreink gyümölcsoztatni fogják tudásukat és bevezetve gazdaságaikba a takarmány eltevésének ezt az egyszerű és biztos rendszerét, megszabadulnak a téli takarmánygondoktól.

Savak felhasználása a silózásnál.

A júniusi, majdnem szakadatlan esőzés idején lelkiismeretfurdalást éreztem, mert az „Okszerű Takarmányozás”-ban nem ismerttem a savak felhasználásával végezhető silózást. Talán nem rothadt volna a renden és petrencében az a rengeteg lucerna, lóhere és

egyebek, ami így tönkrement, mert bizonyára sok silógazdaság mentette volna a menthetőt, sőt a vállalkozó szelleműek talán egyszerű vermekben is megpróbálták volna a sok drága zöldtakarmánynak savas eljárással való eltevését.

A savak felhasználásával végezhető silózást a mi nyelvterületünkön Dr. Zajtay Artúr és Kovács László ismertették.

Tudjuk, hogy a hidegerjesztés sok cukrot tartalmazó takarmánynövényeink (kukorica, csalamádé, leveles-répafej, kukoricaszár stb.) silóba döngölésével sikerül a legjobban, míg a dús fehérjetartalmú, azonban cukorban, illetve keményítőben szegény takarmányok, (főképpen a pillangósvirágúak) hidegerjesztése nehéz és sokszor kifogásolható eredménnyel végződik.* A bajon úgy segítettek, hogy a sok fehérjét tartalmazó takarmányokat, sok szénhidrátot tartalmazó zöldtakarmánnyal szecskázták és keverték, lehetőleg egyenlő arányban, amikor szintén kielégítő módon konzerválódott az eltett takarmány.

* Ennek oka az, hogy a szénhidrátok hiányában a fehérje kénytelen vegyi átalakulási folyamatokat szenvedni s így a takarmány fehérje tartalmából sokat veszít.

Ismertettük azt is, hogy ugyancsak fehérjetakarmányok silózásánál jó eredménnyel lehet felhasználni a takarmánycukrot, illetve cukorszörpöt (Okszerű Takarmányozás 36. old.) is. Ámde gyakran megtörténik, hogy a sok fehérjét tartalmazó takarmányt olyankor kell silóba vágni, amikor nincs nagy szénhidrát-tartalmú takarmánykészletünk, se nyerscukor nem áll rendelkezésünkre, annál kevésbé cukorszörp. Ilyenkor áll elő a savak felhasználásával történő hidegerjesztés szüksége.

A savas eljárásnak az a lényege, hogy a sav hozzáadásával előljük a zöldtakarmányban élő kórokozó és rothadást előidéző csirákat, de ugyanakkor gyorsítjuk a növények tömörülését és ezzel a levegő és sejtje kiszorítását, miáltal megeremtjük a legkedvezőbb előfeltételeit a gyors és eredményes hideg tejsavas erjedésnek. Ha tehát kizárjuk a vajsavas, vagy ecetsavas erjedést, továbbá a felmelegedés lehetőségét, minden bizonnyal kifogástalanul jó, tejsavas erjedésen átment kívánatos takarmányt kapunk. Valóban így is van, mindazonáltal arra kell törekedni, hogy a savanyított takarmány vegyhatása 3.5—4 savfok (pH) közé essék, mert ebben a közegben a káros hatású csirák már megsemmisülnek, míg a tejsavbaktériumok ártalom nélkül működhetnek. A túlerős savanyítás az erjesztett takarmány minőségét rontja. A savkezelés előnyére írható, hogy nem okvetlenül szükséges a növénytömeg felszecskázása, mert a hígított savval öntözött tömegben a növényélet hamarosan megszűnik és a sejtje is kiválik.

A használatos savak közül az alábbiak ismereteseek:

1. A. I. V. (Artturio Ivari Virtannen finn tanárról elnevezett) sav; állítólag kénsavnak és só-savnak ismeretlen arányú keveréke, melynek 50 literét fakádban levő 300 liter vízben oldják, miáltal 7 liter hígított oldatra 1 liter A. I. V. sav jut.

2. A *Penthesta savkeverékben* 98 százalék kénsavanhidridre 2% foszforsav jut; 12,5 kg-os bádogganában hozzák forgalomba és ezt fakádba öntött 200 liter vízhez keverik, tehát 1 liter hígított oldat 60 gramm Penthestasavat tartalmaz.

E két szervetlen savnak hígított oldatával öntözött takarmány betaposásánál természetesen állatok nem használhatók, sőt az embereknek is gumicsizmát kell húzni, nehogy lábaikon sérülések keletkezzenek. Pontosan adagolt savmennyiség felhasználása esetén a hidegerjesztés jól sikerül ugyan, mindazonáltal kívánatos, hogy etetés előtt a takarmányban levő savfelesleget $\frac{3}{4}$ rész takarmánymész (CaCO_3) és $\frac{1}{4}$ rész szóda (Na_2CO_3) keverékével közömbösítsük még pedig úgy, hogy ebből a keverékből fél kilót hintünk tíz kiló erjesztett takarmányra.

3. Sokkal előnyösebb az *Amasil* néven forgalomba hozott 90%-os nyers hangyasav használata, mert nem olyan maró hatású, mint az A. I

V. és a *Penthesta*, de főképpen azért, mert szerves sav lévén, ha belőle valamelyes mennyiség a szervezetbe jut is, ott hamarosan elbomlik és nem veszélyezteti a vér vagy egyéb testnedvek meghatározott kémhatását. Az *Amasil* 1 literét (1,2 kg. súlyú) 20 liter vízbe öntve hígítják és ezt az oldatot használják fel a savanyításra, még pedig — Zajtay szerint — 100 kilogrammonként: repce, bükkönyös-rozs, szöszösbükkönyös-biborherés-olaszperje, here, füves-here, fiatal hüvelyes keverék, fiatal legelő füve savanyítására 4 liter oldat kell, de a rétifű, takarmányrozs, csibehúr, répalevél öntözésére 3 liter oldat is elég. Szabályként álljon, hogy a savkezelésnél a siló falát az öntözőedényt és rózsját is saválló festékekkel (pld. Inertol) kell bevonni és a siló fenekén összegyűlő levet szalmaréteg előzetes odahelyezésével fel kell itatni. Ha többféle takarmányt töltenek a silóba, azokat féleségeik szerint elkülönítve úgy kell rétegezni, hogy a több savat igénylők alulra kerüljenek, mert így a sav felülről könnyebben odaszívárog.

Az alábbi táblázatban Zajtay összeállítása szerint közöljük azokat az ismereteket, amelyeket gazdatestvéreink a savas eljárásnál jó eredménnyel felhasználhatnak, ha az adagolást pontosan betartják.

TAKARMÁNY MEGNEVEZÉSE	100 kg. takarmányra használható hígított sav mennyisége			50 kg. A. I. V. sav		12 kg. Penthesta		20 kg. Amasil	
	e l e g e n d ő								
	A. I. V.	Pen- thesta	Ama- sil	q	m ³	q	m ³	q	m ³
	literekben			savanyított takarmányra					
Takarmányrépa, marhakáposzta, kerórépa	7.0	4.0	3.0	60	6.0-7.5	50	5.0-6.5	120	16
Rétifű, sarjú. zöldzab virágzás előtt	6.5	4.3	3.0	54	6.5-7.5	45	5.5-6.5	120	16
Herefű virágzás előtt	7.5	5.0	4.0	47	6.0-6.	40	5.0-5.5	90	12
Fiatalléglőfű	8.0	5.5	4.0	44	5.5-6.0	36	4.5-5.0	90	12
Zabosbükköny, bükkönyös keverékek	7.5	5.0	4.0	47	6.0-8.0	40	5.0-6.5	90	12
Vöröshere virágzás kezdetén	8.0	5.5	4.0	44	5.5-6.0	36	4.3-5.0	90	12
Lóbab (az alsóhüvelyes kifejlődésekor)	8.0	5.5	4.0	44	5.5-6.0	36	4.5-5.0	90	12
Lucerna virágzás előtt	10.0	6.5	5.0	30	4.0	35	4.5	70	9

Ha még tudjuk azt, hogy az A. I. V. savat 50 literes üveggömbben, a *Penthesta*t 12,5 kg. bádogganában, az *Amasil*t pedig 20 kilót tartalmazó kosárfonatu üvegben hozzák forgalomba, bárki tehet kísérletet fehérjedús takarmányának savas eljárás felhasználásával leendő eltevésére. Ez annyival kívánatosabb lenne, mert négy heti erjedés után a takarmány etelhető és mi is szeretnénk tudni, hogy Erdélyben hogyan válik be ez az újabb eljárás.

Igaz, hogy a savas eljárás az anyagköltségen

kívül nehézkes és óvatosságot igényel, mert etetés előtt a takarmányt közömbösíteni kell, $\frac{3}{4}$ rész takarmánymész és $\frac{1}{4}$ rész szóda keverékével. továbbá drágítja az eljárást a silónak, edényeknek saválló festékekkel való bevonása is, mindazonáltal jó tudni, hogy olyan esetekben, amikor minden más silózási eljárás elromlásnak tenné ki a pillangósvirágú növényeket a sok nedvesség miatt, ezzel az eljárással romlás és fehérjevesztés nélkül raktározhatjuk azokat.

Szeghő Dénes.

Sertésól.

Irta: Zágoni Sándor.

Az Erdélyi Gazda februári számában már foglalkoztunk a sertésólak építésének kérdésével. Az alább következő sorokban a ma a *szászvidékeken használatos sertésólaknak leírását adjuk*. Minthogy ezeken a vidékeken, — általánosan a nyugati fajták (német nemés és yorkshirei) vannak elterjedve, ezek igényei szerint készülnek az ólak is.

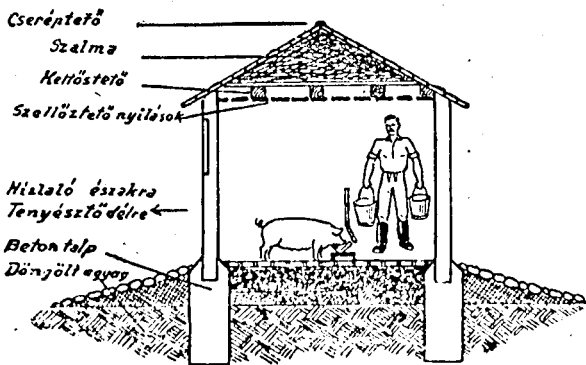
A felhasznált anyag a beszerzési lehetőségek szerint változhatik. A cikkben ismertetett méretek és építkezési mód a medgyesi szász gazdasági iskolának adatait tükrözik vissza.

A masszív kő-, vagy betonból épült sertésistálló nem mindig a legcélszerűbb. Gyakran lehet egy ilyen ól egészségtelebber tartózkodási helye a sertéseknek, mint egy olcsóbb anyagból készült egyszerű ól. A lényeg az, hogy az épület meleg, száraz, jól szellőztethető és világos legyen.

Milyen szempontokat kell tekintetbe venni az ól építésénél vagy átalakításánál?

A szellőztetés és az ól hőmérséklete.

Mivel a sertés orrával mindég a földet turja, igen fontos az ól hőmérsékletének és főként az alsó levegőréteg összetételének megvizsgálása. Amikor az ólban járunk, ne tartsuk magasra az orrunkat, hanem próbáljunk néhányszor lehajolni és akkor könnyebben megértjük, hogy miért csenevészsednek el ebben a romlott, fojtott levegőben az állatok. A levegőnél sulyosabb kilégzett szén-gáz, a nedvesség, sár és a vizeletről keletkező ammóniák gáz nyilvánvalóan az alsó levegőrétegből gyülemlik fel. Tehát az ólat az alsó-, nem pedig a felső levegőrétegben kell szellőztetni.

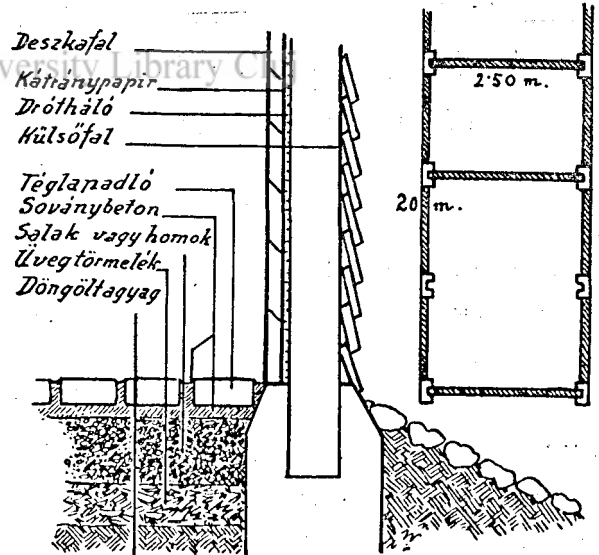
Elmondottuk, hogy az istállónak melegnek, száraznak, szellősnek kell lennie, az építkezés pedig célszerű legyen abból a szempontból, hogy a gondozást könnyen elvégezhesük, az építkezési anyag pedig olcsó legyen. Hogyan érhetjük el mindezt?

Fekvés és alak.

Hogy elég nap érje, az istálló fekvése legyen kelet-nyugati irányu, tehát déli fronttal téglalap alakú. A tenyész kocák és malacok részére szánt rekesz és kifutó délre nézzen. Ha az ól kétsoros beosztású, az etetőfolyosó lehetőleg középen legyen.

Az istálló padozata legalább 30 cm.-el magasabb legyen az udvar szintjénél. Padozat készítésre a legjobb anyag a cementbe ágyazott, keményre égetett téglá, mert ez meleg, száraz, a nedvességet nem szívja magába és könnyen takarítható. Az alapzatot a következőképpen készítjük: Egy keményre döngölt agyagrétegre 5—8 cm.-es üvegtörmelék réteget (patkányok elleni védekezésül), erre 15—20 cm.-nyi szitált kőszén-salak vagy homokréteget helyezünk. Az ezek fölé huzott 3—5 cm. vastag, $\frac{1}{10}$ keverésű sóványbetonrétegre ágyazzuk aztán a téglát.

Minden egyes rekesznek padozata 4—5 cm.-es eséssel bírjon, a sima és nyitott lefolyócsatorna felé. A csatornának szintén legyen 1—2 százalékos esése.

Jobboldalt: alaprajz rekesz-választó falakkal, baloldalt a fal és alap anyagainak részletrajza.

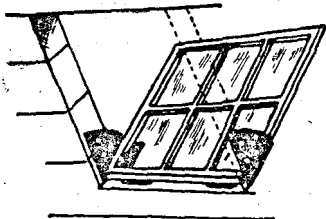
Az alapzat 30—50 cm. mélyen nyulik a földbe és 30—35 cm.-re emelkedik a föld színe fölé. Erre egy 3—4 cm.-es szigetelő aszfalt lemez papír jön. Ebbe az alapha helyezük aztán az istálló gerendákból ácsolt vázát.

Falnak a képen is jól látható kettős deszkafalat használták, melynek közét rossz hővezelő anyaggal (mint pld. szalma, fenyőlomb, pelyva, üveggyanta) töltötték ki. Az ilyen falak ellátják részben az ól szellőztetését is. A deszkafal azért

jó, mert olcsó, tartós, szellős és könnyen karbantartható. (Hátránya, hogy gyúlékony, nehezen fertőtleníthető és az állatok is összerágják. Szerk.)

A *belsőfalat* a következőképen szerkesztik: A gerendára egy méter magasságig sűrű dróthálót feszítenek, erre kátránypapír, majd a gyalulatlan deszkából készült deszkafal következik. Még jóval az építkezés megkezdése előtt a deszka karbolineummal kezelendő, mert ha ezt később tesszük, a karbolineumból kiszálló gázok az ól levegőjét megrontják.

A *külsőfal*, — amint az ábrán is látható, — gyalult és redőnyszerűen egymásra helyezett colos deszkából áll.

Sarokpánttal nyitható ablak.

Ablakok. Ezeknek kérdése különösen fontos, tudva, hogy a napsugár a legjobb orvos. Az ablakok összfelülete az alapfelületnek $\frac{1}{15}$ -öd — $\frac{1}{20}$ -ad részét tegye ki. Az ablakok legyenek inkább a fődélhez közelebb, hogy így a fény a padozatot jól

érje. Legcélszerűbbek a széles vaskeretes bilentő ablakok.

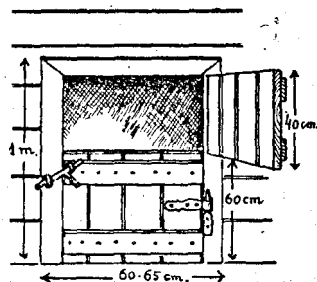
Fedőanyagnak legcélszerűbb a cserép.

Tetőszerkezet. A tetőzet szintén kettős, amint a képen látható. Belső magassága legyen 2—2.10 m., hogy egy ember könnyen végigmehessen az ólban. Ez a tető meglehetősen egyszerű, vékonyabb gerendákból és könnyű deszkákból áll, amelyek között kb. 0.5—1 cm.-nyi rést hagynuk, amely egyuttal, — Németországban ma már előírt, tetőszellőztetést is ellátja. Ez az egyetlen mód, amely megakadályozza a légvonal keletkezését és amellyel szabályozható is, mégpedig úgy, hogy néhány gerenda közti hézagot betömünk szalmával, hogy ne legyen túl

hideg és nyáron se túl meleg. Célszerű a padlást is szalmával megtölteni. Kisebb építkezéseknél ez a tetőzet el is maradhat és egy párnázott, meleg födém is megfelel a követelményeknek.

Rekeszfalak. Legfontosabb feltétel, hogy a levegő az ólban, mindenütt szabadon járhasson. Nagygazdaságokban gyakran láthatunk vascső választófalat is, de a mi falvaink anyagi viszonyaihoz mérten a leggazdaságosabbak lesznek a sarokoszlopokba vízszintesen, — de még inkább függőlegesen, — heillesztett szél-deszkák.

Ajtó. A kijáró ajtóknak nem szabad a szellőztetést akadályoznia, tehát egyszerű, de erős kötéssel ellátott deszkajtó lesz a legmegfelelőbb, melyre kívülről ferdén szerelik rá a reteszt, — (amint a képen látható), — hogy a retesz önsúlyánál fogva is mindig zárjon.

Külső rekeszajtó szellőztetés idején.

Amint látható, az ajtót úgy készítik, hogy felső fele külön is kinyitható.

A rekeszek nagysága. Malacos kocáknak $2 \times 2.5 \text{ m}^2$, hizóknak minden félmázsára 1 m^2 területet számítva, építsük a rekeszeket. A hellyel takarékoskodhatunk, amennyiben az ól belsejében a fiatal malacoknak erkélyt építünk.

Az ól mellett, — délre néző, — lehetőleg árnyékos helyen, — hogy mozgási lehetőséget nyújtsunk állatainknak, — a kifutót kerítsük el, ahol kiközvetett fűrdőmedence és vakaródzóív álljon a sertésnek rendelkezésére.

Semmi sem árt a sertésnek jobban, mint a nedves levegő, vizes ól, hideg és piszok. Ezért még a legszigorubb télen is feltétlenül szükséges, hogy szabadon mozoghassanak az állatok.

Hármas ikerborjak.

Csernáth József, Maroskeresztúron lakó tanunknak 9 éves tehene 3-as ikreket ellett. Az érdekes hír hallatára az EMGE vásárhelyi felügyelője kiszállt „csodát látni”. Megállapítást nyert, hogy a tehén még öt órával az ellés előtt búzás szekereket hordott s a három borjút rövid fél óra alatt leellette. Az ellésnél a képen látható jobb és baloldali borjak rendes fekvésben, tehát fejfelé, míg a középen látható farral jött előre.

A borjak igen szépen fejlettek, amint az a felvételtől is megállapítható. Különösen a jobb- és középső szép sötét zsemlye színű, szabályosan joltozott. A fénykép 1 hetős korban készült.

Az apaállat Nyáradkarácsonyfalváról lett beszerezve s jelenleg Maroskeresztúr községe tartja.

A Csernáth-család persze hiába várta a tejét,

mert a 16 literes tehén tejét még vásárolt tejjel kell pótolni.

A képen látható személyek balról jobbra: Anghi Balázs, EMGE felügyelő, Csernáth József a tehén gazdája, Szász József a marosmegyei Földművelésügyi Szövetség alelnöke és Fülöp Károly kispazda, gazdaköri alelnök.

A lucernaliszt helyes raktározása.

A mesterségesen szárított lucernaliszt nagy tápértékét főképpen a benne levő **karotin** adja meg, mert ez a hatóanyag az állati szervezetben **A) vitaminná alakul át.** A karotin feltalálható a zöld levelekben és tőle kapja színét a murok-répa is. A zöld lucernát úgy kell tehát szárítani, hogy belőle minél nagyobb karotintartalmú lucernaliszt legyen előállítható, mert csak ilyen módon válik nagy vitamintartalmú téli takarmánnyá. Jó minőségű lucernaliszt előállítására a dús levélzettel bíró, gyorsan, világossárga színűre aszalt lucerna alkalmas.

A lucernaliszt etetésére télen, tehát abban az évszakban kerül sor, amikor állatainknak sem **zöldtakarmányt** nem adhatunk, sem legelőre nem járathatjuk azokat, ugyanezért mindkettőt a lucernalisznak kell pótolnia. Gyakorlatilag azzal is kell számolni, hogy a lucernalisztet huzamos ideig, — legtöbbször 8 hónapon keresztül — kell tárolni, már pedig e hosszú időtartam alatt olyan hatásoknak van kitéve, amelyek tápláléértékét, de még inkább vitamintartalmát erősen befolyásolják.

Petersen Nis dán gazda a lucernaliszt minőségét három körülménnyel hozza kapcsolatba, amelyek el is döntik annak tápláló értékét; ezek:

1. Hogyan alakul a karotintartalom a lucernalisztet tárolásának ideje alatt?

2. Miképpen kell a lucernalisztet úgy elraktározni, hogy karotintartalma teljesen megmaradjon?

3. Mi módon lehet a karotintartalmat úgy megővni, hogy külső hatások minél kevésbé befolyásolják?

Bielefeldt, a kopenhágai központi kísérleti állomás vezetője, valamint Petersen, de mások is, részben kísérleti vizsgálatokkal, részben gyakorlati tapasztalatokból megállapították, hogy ha a karotin színét vesztli, megsemmisül **vitaminhatása is.** A vizsgálatok során az is kiderült, hogy az **ibolyántúli sugarak hatásának** kitett lucernalisztben a karotin szintén megsemmisül még akkor is, ha a besugárzás légmentes közegben történt. Kísérletekkel beigazolták továbbá, hogy a karotin eltarthatóságát a hőmérséklet is befolyásolja. Legjobb eltartható alacsony hőmérsékleten, míg megre emelkedő hőmérsékleten gyorsan megsemmisül. Fel nem melegített talajra helyezett, zsákba gyűjtött lucernaliszt karotintartalmából 7.2—18.9 C° között havonta átlag 3% vész el, míg 18.9 C°-nál magasabb hőmérsékleten a karotinvesztés havonta 21%-ra emelkedik. Kiderítették a vizsgálatok végül, hogy legkisebb a karotinvesztéség 10 C° hőmérsékleten, zsákokban, napfénytől elzárt helyen elraktározott lucernalisztben.

A raktárhelyiség levegőjének nedvességtar-

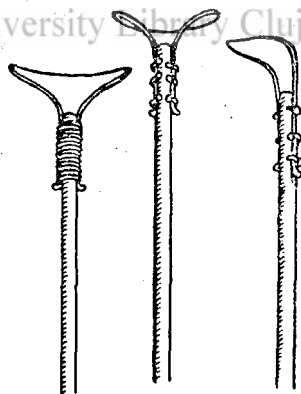
talma, akárcsak a hőmérséklet, szintén befolyásolja a karotintartalom eltarthatóságát.

Bielefeldt hibának tartja azt is, hogy a **lucernaszénát** sok helyen **túlságosan megszárazítják**, miáltal annak tápértéke romlik. Szerinte a lucernaliszt víztartalmának 10—12% között kell lennie.

Összefoglalva tehát az elmondottakat, a 12%-nál nem nagyobb víztartalmú (tehát feltétlenül légszáraz) lucernalisztet 10 C° hőmérsékletű, 70—80%-os páratartalmú helyiségben, a napsugarak közvetlen hatásától elzárva kell raktározni. Az így elraktározott lucernalisznak van a legnagyobb karotintartalma, tehát az ilyen lucernaliszt etetése nélkülözhetetlen az A) vitamint igénylő, azaz fejlődni, növekedni hivatott bármely fajú fiatal állatoknak. Sz. D.

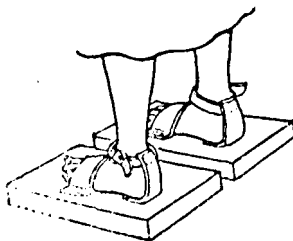
KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK

Gyomirtó eszközök.

A konyhakertészetben gyakran bajlódunk a célnak meg nem felelő, alkalmatlan eszközökkel. — A jó szerszámoknak beszerzése pedig sok pénzbe kerül. Készíthetünk azonban háziilag jó vastag drótból sarabolót. A drótot a képen látható módon meggörbitjük egy

TAPOSÓ DESZKA-CIPŐ.

üllőn vagy sírdarabon és kalapáccsal élesre kalapáljuk. A kép a nyélre szerelt szerszámot oldal-, hát- és szembenézetben mutatja.

Az ágyások közötti utak kijelölésére és lenyomkodására ilyen egyszerű szerkezetet találtak ki a németek. De ők egy sapapucst szegeztek a deszkára s mert náluk az járja, mi ezt két egyszerű

hulladék bőrből kikerülő szíj-pánttal helyettesítettük. A rajzból láthatjuk, hogy a deszka mekkora kell legyen, mert összehasonlíthatjuk a rajta álló menyecske lábával.

Rövid orvosi tanácsok állattenyésztők részére

Szarurepedés a patán.

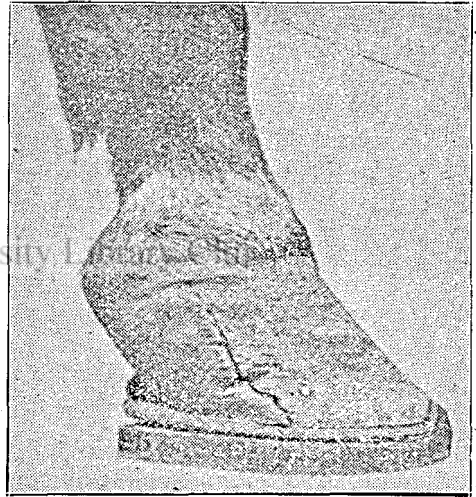
A patabetegségekhez kell sorolni, mert valóban azt a kóros állapotot nevezzük szarurepedésnek, amikor a szarutok fali részét alkotó szaruoszlopok irányában a pata hegy-, oldal-, vagy sarokfalán folytonossághiány — repedés — keletkezik. Létrejöhet repedés a pata talpi felületén, a támaszfalon és a nyirszárakon is. Hosszúsági irányban való kiterjedés szerint lehet a repedés: **pártaszéli, hordozószéli és átmenő**, vagyis a szarufal egész hosszára terjedő; mélységre nézve lehet felületes, amikor a szarutoknak csak a legfelső rétege sérült, de lehet átható, vagyis a szarufal egész vastagságára kiterjedően az irháig (a szarutokban levő lágy részekig) mélyülő. Különbséget teszünk végül friss és régi repedés között; az utóbbiak gyakran véreznek, és lehetnek gennyesek is.

A szarurepedés oka igen különböző. Legtöbbször elhanyagolt pataápolásnak következményeként mutatkozik, máskor hibás faragás és patkolás, vagy egyenetlen és kemény talajon (kövezet) hosszabb ideig tartó mozgás után keletkezik. Könnyen létrejön rokkant, törékeny, szűk, ferde, telitalpú, vékonyfalú patán, vagy ennek sebzéseihez társul. A talajon szűk és talajon tág állás, a hegyes szögű, meredek, ferde alakú paták hajlamosító körülményül szolgálnak. Ugyanez a hatása a rövidre és szűkre igazított patkónak. Veszélyes a patkószár meglazulása, törése is, mert a meztelen sarokkal járás a pártaszélen erősebb feszülést hoz létre.

I. A pártaszéli repedés túlnyomóan az elülső paták belső oldalán keletkezik. Tompaszögű és meredek patákon gyakori a hegyfal repedése. Frissen keletkezett repedés 2—3 cm. hosszú, rendszerint véres, vagy véralvadékkal borított és szélei símák. A felületes repedés, vagy annak kezdeti szaka gyakorta észrevétlen marad, míg a mélyreható az állat sántasága rögtön elárulja. A repedés kezdeti szakában egyenes, síma szélű, később zerguosszá válik, szélei pedig cserépfedélszerűen borulnak egymásra. Jellegzetes a hegyfal repedésére, hogy a lábvég megterhelésekor szélei zárulnak, felemeléskor tágulnak; a sarokfalon éppen ellenkezőleg megterhelésekor nyílik, felemeléskor zárul a repedés két széle.

A lágy részekig terjedő repedéssel kapu tárral fertőző és gennybaktériumok behatolására, aminek genyes párta vagy patagyulladás, eset-

leg pataporc-sipoly lehet a következménye. A repedés mélységét meg lehet állapítani egészen laposra és lekerekített hegyűre kovácsolt, izzítást után kihűtött patkószeg segítségével. Átható repedés nyílásába vezetett eszköz az állatnak élénk fájdalmat okoz. A patarepedés jelentékeny hiba, mert értékcsökkenést jelent. Nehéz a megszüntetése hibás állású vagy ferde patán. Gyakori visszaesést látunk hátsó sarokfali és ígásló hegyfali repedésekor.

Gyógyuló oldalfalrepedés. betétes patkó.

A **kórjóslat** egészséges patán rendszerint kedvező, de ha már sántaság csatlakozik hozzá, könnyen felléphet fertőzés, ami viszont pataizületi gyulladásra, a patahajlító ín elhalására

A mai drága **takarmányárak** mellett a legfontosabb gazda-elv. „**Olcsón és jól termelni.**” Erőtakarmány nélkül pedig nincs olcsó és eredményes állat nevelés sem hizlalás

Ajánljuk:

- 1 Fejlesztésre és hizlalásra a fehérje és foszfordus I/A.
- 2 Csontok és izomzatok erősítésére, étvágy fokozására a vitamindús I/B.

ERŐTAKARMÁNYLISZTÜNKET

3. Továbbá a 98—99%-os idegen anyagtól mentes

SZÉNSAVASMESZET

4. Anyállatoknak vemhesség és szoptatásidőjére csontlágylás ellen a D. vitamínos „CHINOIN”-féle

„PEKK”-ET

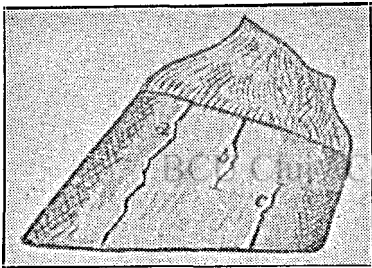
Megrendelhető: „UNIVERSAL” Állati Takarmánylisztet készítő telepen Arad, Str. Horia Nr. 4.

és a szarutok ellökődésére is vezethet; ilyenkor a kórjósolat kedvezőtlen. A gyógyulás csak úgy lehetséges, ha a pártaszélből kiindulva egészségesen összenőtt szaru tolódik lefelé.

A gyógyításnak az a feladata, hogy gyors beavatkozással a repedést megszüntesse, az általa keletkezett gyulladást leküzdje. A jól megválasztott gyógymód legtöbbször meg is hozza a gyógyulást, különösen akkor, ha egyedi elbírálás után sikerül megszüntetni a bántalom igazi előidéző okát.

Régen azt tartották, hogy a repedés és széleinek rögzítése elősegíti a gyógyulást és ezért állandó kötés, szegecselés, fémkapcsok alkalmazásával igyekeztek azokat összefogni. Ma már tudjuk, hogy ez nem vezet célhoz, hanem sokkal jobb a repedés körül a szarut elvékonyítani és állandó nyomókötéssel befödni.

A gyulladás kezdeti szakában hűsítő, egyben fertőtlenítő borogatás s az állat néhány napi pihentetése jó hatású. Genyes repedésnél csak operáció hoz eredményt.

Pártaszéli, hordozószéli és átmenő repedés.

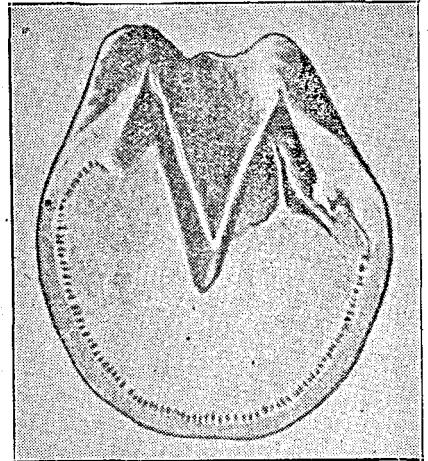
II. Hordozószéli repedés, leginkább olyan patkolatlan és széles patán keletkezik, melynek hordozószéle soha sem volt igazítva, vagy kerékvé, vagy akkor, ha elmulasztják az idejében való ujrapatkolást, de veszedelmes az is, ha régóta patkolt állaton a szaru túlnő a patkó szélein. Repedés leggyakrabban azon a helyen keletkezik, ahol az oldalfal átmege a sarokfalba, mert e helyen rendszerint szűkre iazítják a patkót. Okozhatja a repedést egyenetlen patkófelület, túlvastag patkószeg használata, de törékeny szaru is. Találkozunk a repedésnek ezzel az alakjával akkor is, ha a pártaszéli repedés a gyógyulás rendjén már lefelé tolódot.

A gyógyítás szorítkozzék a pata helyes faragására, megfelelő patkó készítésére és annak pontos feligazítására. A repedés körül a hordozószélt mintegy fél centiméterrel rövidebbre kell faragni, hogy ne érje a patkót és a repedés helyét megkíméljük a rázkódástól.

III. A saroktámasztó repedése többnyire esős, sáros időben keletkezik félig, vagy egészen szűk patán gyakrabban az elülső, ritkán a hátulsó lábbon. Alakja zezugos és a talaj felé tátongó, mi különösen a megterheléskor válik kifeje-

zetté. Átható repedés könnyen veszélyessé válhat, mert átmeget általános patagyulladásba, sőt tetanusos fertőzésre is vezethet.

Keletkezését az egyenlőtlenül magas sarokfalak és az elégtelenül fejlett saroktámasztó idézi elő, mert általuk a pata terhelése szabálytalan. Könnyen keletkezik vérfoltos patán is.

Saroktámasztófal repedés.

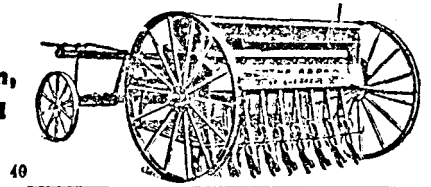
Kórjelzés nem éppen kedvező és elővigyázatot is kíván, mert genyes gyulladás esetén hajlítói-elhalás is keletkezik.

Gyógyítás sikerül a pata helyes faragása s a patkó szabályszerű feligazítása után. Jó hatásúak a párnázott vagy betétes csukott patkók, bizonyos esetekben papucspatkó felszegezése.

Gyógyítás előtt célszerű kikérni az állatorvos tanácsát.

Szeghő Dénes.

Jó szerszám,
fél munka!

Valami nincs rendjén!

Őn sokat dolgozik, válogatott magot vetett és mégis kevés a termése!

Kellő figyelmet fordít Ön a gazdasági gépeire?

A különböző nagyságban készülő HÖLCZMANN-féle mezőgazdasági gépek: ekék,

VETŐGÉPEK

kapálók, dobírostak, permetezők, szőlőzúzók, szőlőprések, répavágók, szecskavágók és tengerimorzsolók köztismertek, mind jól do goznak, olcsók és tartósságuk elismert. — Kérjen még ma ajánlatot!

HÖLCZMANN JÖZSEF

mezőgazdasági gépek gyár Cseri. Lud. Sálaj

Nemcsak több,
hanem jobb termést
érünk el ha a vetőmagot

Ceretán

por, vagy nedves csávázószerrel
csávázzuk.

Miért használjuk Ceretant?

- Mert a Ceretán elpusztítja a vetőmagra tapadt összes betegségesírakat,
- Mert a Ceretán fokozza a vetőmag csirázóképességét, jó és gyors kikelést biztosít,
- Mert a Ceretán - nál való csávázásnál megtakarítunk 20 % vetőmagot,
- Mert a Ceretán nem cozdásítja a csávázo- és vetőgépeket,
- Mert a Ceretán használata gazdaságos és ezért olcsó.

A fölművelésügyi Miniszterium által 100 kg vetőmaghoz 200 gr Ceretán engedélyezve.

Gyártja: »Bayer« I.G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft, Növényvédelmi osztály, Leverkusen a. Rh. és beszerezhető az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet, Gazdasági Kamerák, Szövetkezetek vagy a vezérképviselő útján

»ROMIGEFA« R. T.

Növényvédelmi osztály

Bucuresti

Str. Brezoianu 53

Tel. 39286

Hozzászólás „A peronoszpóra fejlődése és az ellene való védekezés” című közleményhez.

(Megjelent az Erdélyi Gazda 1940. júniusi számában.)

Levél a szerkesztőhöz.

1922-ben, pontosan 22 évvel ezelőtt volt még egy ilyen óriási méretekben pusztító peronoszpóra „járvány”. Most pedig, amikor erdélyszerte barnára sült levélzetű, fűrt nélküli szőlőinkben milliós károkat tekintünk, engedtessek meg nekem, hogy 28 évi tapasztalataimról és megfigyeléseimről e helyen beszámoljak. Azt hiszem, tanulságokat hozhatok fel, hiszen ebben az évben én is, „a mai drága rézgálic árakat tekintve”, takarékoskodtam a rézgáliccal. Igaz, hogy megspóroltam közel 20.000 lej értékű rézgálicot, de ezzel szemben 1.000.000 lej értékű szőlőm ment tönkre. Mit kendőzzük azonban: saját kárán tanul a magyar!

32 évvel ezelőtt én is ott kezdtem a pályámat, ahol a legjobb, — ma is élő szőlészeti szakiróink kezdtek; valamelyik nagyobb magyar mintaszőlőtelepen. Jelen esetben a volt császári m. kir. állami mintaszőlőtelepen, hol egyik jelenlegi elismert szakirónk mint segédfelügyelő, jómagam pedig, mint segéd munkavezető voltunk egyidőben alkalmazva. Néhány évi gyakorlat után visszatértem szűkebb hazámba, Erdélybe és a világháború 4 esztendejét leszámítva, azóta is állandóan szőlőkezeléssel foglalkozom. Ez alatt természetesen sok értékes tapasztalattal gazdagodtam. Mindezek alapján pedig kijelenthetem, hogy aki valamely vidék adottságát nem veszi tekintetbe, olvashatja, vagy idézheti cikkében a legjobb szakirókat is, mert sem jó munkát nem végzett, sem pedig gazdátársai szakismereteit nem gyarapította, sőt a legtöbb esetben a saját kárán okult gazdát is zavarba hozza, kételkedés támad benne. Az írott betűnek ugyanis sok esetben óriási hatása van a hiányosabb ismeretű s csak gyakorlati tapasztalatokra támaszkodható kisgazdánál.

Magyar szakiróink amikor a peronoszpóra pusztításáról és az ellene történő védekezésről írnak, természetesen mindig hazájuk adottságának tapasztalataiból indulnak ki. Így írnak, szakkönyveket, adnak tanácsokat, tartanak rádiószakelőadásokat, pedig számtalan esetben ami jó a magyar alföldön, nem jó Tokajban, vagy Sopron vidékén, esetleg Villányban, lehet még kevésbé Erdélyben, hiszen tudva van, hogy a magyar alföld, de az egész jelenlegi Magyarország,

nem tekintve a kivételes éveket, csapadéokban és reggeli harmatban igen szegény. Ezzel szemben mennyivel gazdagabb Erdély úgy csapadéokban, mint reggeli harmatban.

Idézem Pettenkoffer Sándor ny. szőlészeti és borászati orsz. felügyelő 1935-ben kiadott és előző évben megtartott rádió előadásainak füzetét, illetve 80. oldalának 30. sorától kezdődően a 81. o. 34. soráig. Ez pedig a magam tapasztalati tudásának igazolása:

1. „Nálunk, Erdélyben, még az első permetezést sem szabad sohasem 1 százaléknál gyengébb oldattal végezni, mert nálunk még ha nincs is eső, május és június hónapok olyan gazdagok reggeli harmatban és olyan lenyhe meleg az éjszakák is, hogy a harmat és az éjjeli enyhe lehülés teljesen elegendők a fertőzésre. De mennyivel inkább, ha ehhez még hozzájárul naponta egy zápor is.” (Pettenkoffer könyve 81. o. 12., 13. és 14. sora.)

Miért tesszük a mészoldatot a bordói lébe? Két okból. És pedig, hogy a rézgálic maró tulajdonságát közömbösítsük, hogy a rézgálic, mint óvszer, tapadó képességét fokozzuk, tehát igen is a mi csapadéokban, harmatban gazdag szőlőinkben erősebb és meszesebb oldatot kell használnunk már az első permetezésnél, mert különben az oldat a gazdag harmatban pár reggel már feloldódik, lemosódik. (Pettenkoffer könyve 81. old. 11. sor.) Dolgozhatik gyengébb oldattal az a szőlőgazda, aki teljesen felkészültnek érzi magát, hogy ezen gyenge oldatu permetezést akár 5–6 naponként megismételje, vagy amint a Pettenkoffer könyve 81. lapjának 16. sora mondja, közben rézmész, vagy rézkénporral is fokozza a permetezés ellenállóképességét, de aki — és nálunk az Erdélyben 90 százalékban, — csak 18–20 nap múlva tud — munkásvizszonyok, vagy egyéb elfoglaltsága, vagy nem elegendő gép miatt — egy következő permetezést adni, az permetezzön igenis erősebb, tehát 1 százalékos oldattal már először is, mert kellően közömbösített oldat nem égeti el a legfiatalabb levelet sem.

Kérdem tehát, melyik körül többé nálunk: egyszer permetezni 1 százalékos oldattal, melynek biztos hatása van 18–20 napig, vagy kétszeri

½ százalékos oldattal, melynek összesen nincs több ellenállóképessége 12—14 napnál? Az 1 százalékos vagy ennél erősebb oldat hatása nem mulik el még 18 nap múlva sem, mert ha lemosódik is, az erősebb oldatot a levél sejtjei magukba szívják és a később fellépő peronoszpóra elterjedését, pusztítását megakadályozzák.

Nem hiszem, hogy valaki látott volna, vagy fel tudna mutatni egy 1 százalékos oldattal megpermetezett szőlőlevelet a feltételezett 18 nap elteltével is, hogy azon újra fellépett volna a peronoszpóra, de én láttam ½ százalékos oldattal permetezett szőlőlevelet már a 6. napon a peronoszpórát nem foltosan, hanem a levél nagyságával egyenlő sikon fellépni, nem beszélve a fütről, melyet egy nap, illetve 14 óra alatt fonnyasztott el.

2. Ennek a lapnak a hasábjain többször irtam már arról, hogy a karikás művelésnek egyik legnagyobb hátránya az, hogy nem elég szellős s így jobb volna áttérni az oszlopos, sodronyos művelésre, mert itt nálunk, Erdélyben, mivel nagy a reggeli harmat, igazán szellősen kell nevelni szőlőtőinket. (Lásd Pettenkoffer 81. o. 31. sorát). Mert ez évben is a peronoszpóra nagymérvű pusztításának az okát a karika lombozatának, tömörségének is tulajdonítom.

Nem értem ez alatt az egyik tőtől a másikig eljutott kezdetleges „rigó-palló“-szerű művelést, hanem a háromsoros sodronyművelést, ahogy az a küküllőmegyei, karácsonyfalvi, Ambrózi szőlőbirtokon látható.

Óriási kárunk okát először tehát magunkban kell keresnünk, mert ha valamire, úgy a szőlőre igazán talál a régi közmondás: A fősvény többet költ!

Bartha Gyula.

A fentiekhez gyakorlati szempontok figyelembevételével az alábbiakat fűzöm hozzá:

Ad 1. Több évi tapasztalat szerint Erdélyben tökéletesen megvédhetjük a szőlőt 0.5—0.75, illetve 1 százalékos permetoldattal. Csupán arra kell ügyeljünk, hogy a permetező lé ne felülről, hanem alulról érje. (Irodalmi adatra nem hivatkozunk, bár így szól a M. Kir. Földművelésügyi Minisztérium röpcédulája, de mi gyakorlati szempontból vizsgáljuk a kérdést.)

A mésztejet azért tesszük a rézgálicoldathoz, hogy egy gombaölő, hatékony és semleges, tehát nem perzselő szer képződjék (kénhidroxid). A főlös mész tényleg nehezebben oldódik fel, de gyakorlati szempontból amúgy is a szőlőlevél fonákján és a fürtökön lévő permetező szer jön számításba.

A levél sejtjei nem szívják magukba sem az „erősebb“, sem a gyengébb oldatot.

Az utolsó kibekezdésre irottira válaszolva: nem volt a levél alulról permetezve és a fertőzés szintén nem volt egyöntetű.

Ad 2. Véleményem teljesen megegyezik a cikkirójével.

Mindezt nem vitatkozásképp írom, mert általános az idéni károsodás, de ez fellépett ott is, ahol 1.5—2 százalékos oldatot használtak. Nagy veszélyben a peronoszpóra jelző naptár utasítása szerint is 1.5—2 százalékos oldatot kell használni.

Seyfried Ferenc.

AZ UJ

»WASSERKNECHT« dugattyus szivattyu

VILLANY-, vagy

BENZINMOTOR-HAJTÁSSAL

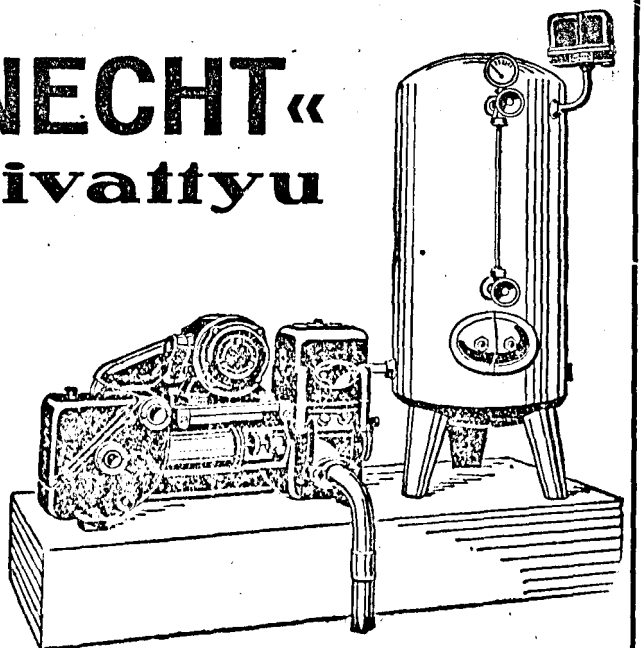
kapható

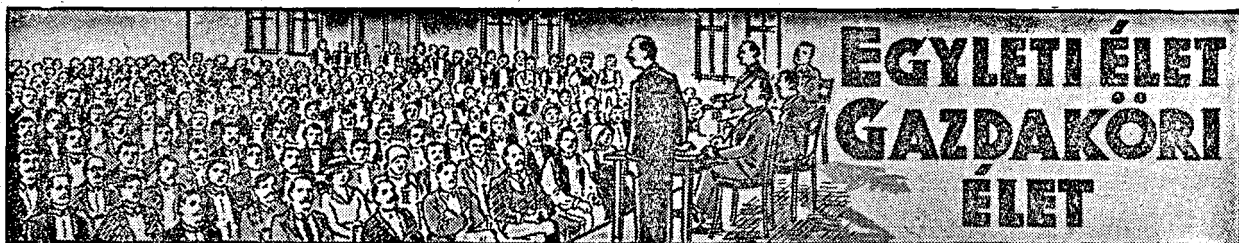
A. Marko & Co.-nál

Tulajdonos:

G. TÜRK, Brassó, I. G. Duca 139.

Telefon 22-36.

Gazda-beszámolók.

Immár négy esztendeje annak, hogy az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet gazdasági nevelő munkáját a szélesebb népi rétegekben is végzi. Az Erdélyi Gazda minden egyes számaival arra törekedett, hogy a magyar gazdasággal megismertesse a célirányos gazdálkodás előfeltételeit. Be akarta bizonyítani a kisgazdatestvéreinknek, hogy kizárólag tőlük függ a jobb és többtermelés. Éppen ezért, a szemléltető írások végelethetetlen sorát közölte le.

Az E. M. G. E. azonban nem elégedett meg a tanításnak ezzel a módszerével. Tovább ment s megszervezte téli kéthetes gazdasági tanfolyamait. A haladni és tanulni vágyó kisgazdák egész serege hallgatta a magyar okleveles gazdák előadását.

Az E. M. G. E. különös súlyt helyez annak megállapítására, hogy Gazdatestvéreink vajjon mit valósítottak meg a tanultakból? A lap olvasása, tanfolyamok hatása alatt, hogyan alakult át gazdálkodásuk módszere? A haladó gazdák ma már mennyivel termelnek többet és jobbat?

Felügyelői jelentések s E. M. G. E. szakemberek arról tudatják a központot, hogy a tanult E. M. G. E.-tagok, tanfolyami hallgatók mindennél igyekeztek alkalmazkodni az Erdélyi Gazda és a tanfolyami előadók tanácsaihoz, útbaigatásaihoz. Ennek következtében ma már jobban művelik a földet értékesebb és nagyobb eredményeket érnek el. — javul az állattállomány s így drágább a munka gyümölcse.

De maguk a kisgazdák is gyakran keresnek fel munkájuk eredményeivel foglalkozó levelekkel.

Az Erdélyi Gazda szerkesztősége ezzel kapcsolatban egy nemes gondolatot szeretne megvalósítani. Örömmel venné, hogyha kisgazdatestvéreink minél nagyobb számmal írának leveleket s tudatnák velünk, hogy az E. M. G. E. útján tanultakból mit és hogyan valósítottak meg? Vannak gazdatestvéreink, akik a talajművelésnél, vannak akik az állattenyésztésben és takarmányozásban, vannak akik a gyümölcster-

mesztés terén láttak hozzá fokozottabb munkához. Az E. M. G. E.-ét komolyan érdekelné, hogy eddigi tevékenysége nyomán milyen mértékben alakult át a falu gazdasági élete.

Azt javasoljuk tehát gazdatestvéreinknek, hogy ahogy tehetik s van egy kis szabad idejük, üljenek asztalhoz és ki-ki a maga módja szerint írja le, hogyan kamatoztatta otthonában, gazdaságában az E. M. G. E. útján tanultakat. Ezeket az írásokat aztán az Erdélyi Gazdában fogjuk megjelentetni.

Meggyőződésünk, hogy jelen felhívásunk visszhangra talál s gazdatestvéreink sietni fognak kérésünk teljesítésére.

Az Erdélyi Gazda szerkesztősége.

Az adónyugták és rekvirálási bonok megőrzése.

Az utóbbi időben gazdatestvéreink adó és rekvirálási kérdésekben tanácsokért fordultak hozzánk. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület minden hozzá forduló tagjának készséggel áll rendelkezésére. Érdeklődő levelekre nyomban válaszoltunk is. Mindenesetre ahhoz, hogy a gazdák adónyugtái és rekvirálási panaszait későbbi időpontban is orvosolni lehessen, — elengedhetetlen az adónyugták és a rekvirálási bonok feltétlen megőrzése.

Felkérjük tehát gazdatestvéreinket, hogy jólfelfogott érdekekben őrizzék meg adónyugtáikat és rekvirálási bonjaikat. Azok a gazdatestvéreink, akik még nem jutottak hozzá az elrekvirált állatokat, szekereket, stb. igazoló iratokhoz, — legalább a községi előljáróságtól igyekezzenek valamilyen igazoló iratot beszerezni.

Bächer ekék és féleségei
Melichar vetőgépek

Beszerezhetők:
Bächer-Clayton-Melichar S. A. R.
Cluj, Str. P. Major Nr. 15.

A gabona hivatalos ára.

A folyó évi augusztus 2-iki Hivatalos Lap 177-ik számában megjelent a minisztertanács 1914. sz. jegyzőkönyve, amely a búza hivatalos árát állapítja meg és a következőképpen intézkedik:

1. A búza ára 10.000 kg-os vagononként 68.000 lej, melyből 60.000 lej az alapár és 8000 lej a rossz termés miatti felár. Ez az alapára a 3% idegen anyagot tartalmazó 74 kg. Hl. súlyu, a termelő raktárában vagy feladó állomáson átvett búzára vonatkozik. Augusztus, szeptember és október hónapokra az ár 68.000 lej marad, november, december és január hónapokban 3000 lejjel több (azaz 71.000 lej), 10.000 kg-os vasuti kocsinként.

Az alapár 1%-kal emelkedik minden kg. Hl. súlygyarapodásnál és idegen anyag százalécsükkedésnél és 1%-kal alacsonyabb minden kg. Hl. súlycsükkedésnél és minden 1% idegen anyag szaporulatnál.

2. Senki sem vásárolhat a fenti árral olcsóbban búzát.

3. A kereskedelmi malmok a búza Hl. súlyánál 5%-kal több búzalisztet kötelesek kiörölni az általuk örölt búzából. (Tehát pld. a 14 kg-os búzából 77½ kg. búzalisztet kötelesek kiörölni. Szerk.)

Ennek a lisztnek legalább 60%-a közönséges liszt kell, hogy legyen, a többi pedig fehér liszt, amelyben 2% dara is lehet.

A közönséges kenyérliszt ára kg-ként 11 lej 10 bani. Ebben már benne van a búzának vagononként mintegy 4000 lejt kitevő fuvardija is a termelőtől a malomig.

4. A kenyér árát csak a Nemzetgazdasági Minisztérium rendelkezései szerint lehet előírni.

A minisztertanács augusztus hó 23-iki ülésén módosította a fenti intézkedést olyképen, hogy a 8000 lej felár helyett 15.000 lejt állapított meg. Így tehát a búza ára 68.000 lej helyett 75.000 lej. Ez az ár azonban már nem a legalacsonyabb, hanem fix ár, oly értelemben, hogy ennél a termelőtől senki sem vásárolhat olcsóbban és a termelő sem adhat el drágábban búzát.

Szigorú rendelkezése a minisztertanácsi naplónak az, hogy amennyiben a termelők nem vinnének a piacra kellő mennyiségű búzát, a Nemzetgazdasági Minisztérium jogosult megfelelő mennyiségű búzát elrekvirálni és ezért később megállapítandó árat fizetni.

A malmok 1940. év október hó 1-től kezdve kötelesek állandóan oly mennyiségű búzát vagy lisztet raktáron tartani, amennyit átlagban öröltek két hónap alatt a múlt évben. Ennek a mennyiségnek csak 1/3-a lehet fehér liszt.

A Hivatalos Lap 1940. évi augusztus 12-iki 185-ös számában megjelent a 2674. számú Királyi Rendelet, amely (a többi gabonafélék ár-megállapítására vonatkozóan — Szerk.) a következőképpen intézkedik:

1. A lófögu kukoricának az árát 10.000 kg-os vagononként a termelő raktárában vagy feladó állomásán történő átadásnál, 14% nedvességtartalommal és 3% hibás szemmel 49.000 lejben állapítja meg. (Hibás szem alatt az értendő, amely a melegítés, illetve szárítás folyamán a szívresznél megfeketedik. Szerk.)

Pignoletto és Cinquantin fajtáknál a fenti árhoz még 15%, keresztezett, román (Románesc) és (erdélyi viszonyok között ismeretlen — Szerk.) Hângánesc fajtáknál 10% hozzáadandó.

A nedvességtartalomnak minden 1%-os emelkedése 1% árcsökkenést, minden 1%-os csökkenése 1%-os áremelkedést von maga után.

A hibás szemeknek 3% felé való emelkedése minden 1% emelkedésre 1%-os árcsökkenéssel jár. (Nem intézkedik a törvény arról, hogy emelhető-e az ár, ha a hibás szemek százaléka nem éri el a 3%-ot. Szerk.)

2. A rozs árát termelői raktár vagy vasúti állomás átadási hellyel 52.000 lejben állapítja meg, amennyiben annak Hl. súlya 68 kg. és 3% idegen anyagot tartalmaz.

A 68 kg-on felüli súlyemelkedések minden kg-ja 1%-os áremelkedést, csökkenése ugyanilyen árcsökkenést von maga után. A 3%-on felüli idegen anyag tartalom minden százalék emelkedésre 1%-os árcsökkenést, minden százalék csökkenésre 1%-os áremelkedéssel jár.

3. A 61 kg. Hl. súlyu és 4% idegen anyagot tartalmazó árpa árát a termelő raktáránál vagy vasúti állomásánál 10.000 kg-os vagononként 40.000 lejben állapítja meg.

A fent megállapított minőségűnél könnyebb vagy nehezebb, vagy több vagy kevesebb idegen anyagot tartalmazó árpa ára 1%-kal emelkedik vagy csökken, minden 1%-os idegen anyag különbözetenél és minden 1 kg-os Hl. súlykülönbszetenél.

4. A zab 10.000 kg-os vagononkénti árát 44 kg. Hl. súly 4% idegen anyag tartalom esetére 42.000 lejben állapítja meg a termelő raktárától vagy vasúti állomásától számított átadásra.

A megállapított súlynál nehezebb vagy könnyebb és több vagy kevesebb idegen anyagot tartalmazó zab ára 1%-kal változik minden kg. súlykülönbszetre és minden 1% idegen anyag tartalomra.

5. Az október és november hónapok folyamán eladott rozs, árpa és zab ára vagononként 1000 lejjel, a december és január hó folyamán és a gazdasági év végéig eladott rozs, árpa és zab ára 2000 lejjel emelkedik.

Felvétel a radnóti Gazdasági Iskolába.

A radnóti róm. kat. Gazdasági Iskola immár 6 éve fejt ki áldásos működést a földművelés és a gazdatársadalom színvonalának emelése érdekében. Az iskola szerencsés fekvése azt az óriási előnyt nyújtja, hogy egyrészt könnyen megközelíthető, másrészt a gazdaság minden ágában képzést ad. Az állattenyésztésen és a növénytermelésen kívül konyhekertészet, gyümölcstermesztés, méhészet, szőlőművelés, dohány- és eukorépatermelés is gyakorlati módon elsajátítható.

Az iskola tartama 2 év. A tanév október 15-én kezdődik és április 15-ig tart.

Az iskolába beiratkozhatnak 15–30 év közötti magyar anyanyelvű ifjak, akiknek, vagy szüleiknek legalább 2 hold földjük van. A beiratáshoz szükséges okmányok: 1. Születési anyakönyvi kivonat, 2. keresztlevél, 3. állampolgár-

sági bizonyítvány (másolat is jó), 4. vagyoni bizonyítvány, 5. erkölcsi bizonyítvány az előjáróságtól.

Az iskola internátussal van egybekötve. Az internátusban vízvezeték és villanyvilágítás van. Hideg- és melegfürdő áll a növendékek rendelkezésére. Az ellátási díj havonta egy métermázsza búza, vagy ennek ellenértéke. Ebben benne van: koszt, lakás, fűtés, világítás és mosás. A mosáshoz 2 és fél kiló szappant adnak a növendékek.

Az 1940–41-ik tanévre október hó 1-ig lehet beiratkozni személyes jelentkezéssel, vagy írásban. Tekintettel arra, hogy a felvétel csak korlátozott számban és a jelentkezés sorrendjében történik, jó azt minél előbb megcsinálni. A felvételtől mindenkit értesít és közelebbi tájékoztatást ad az iskola igazgatósága: Direcțiunea școlaei de agricultură, Iernuț, jud. Târnava-Mică.

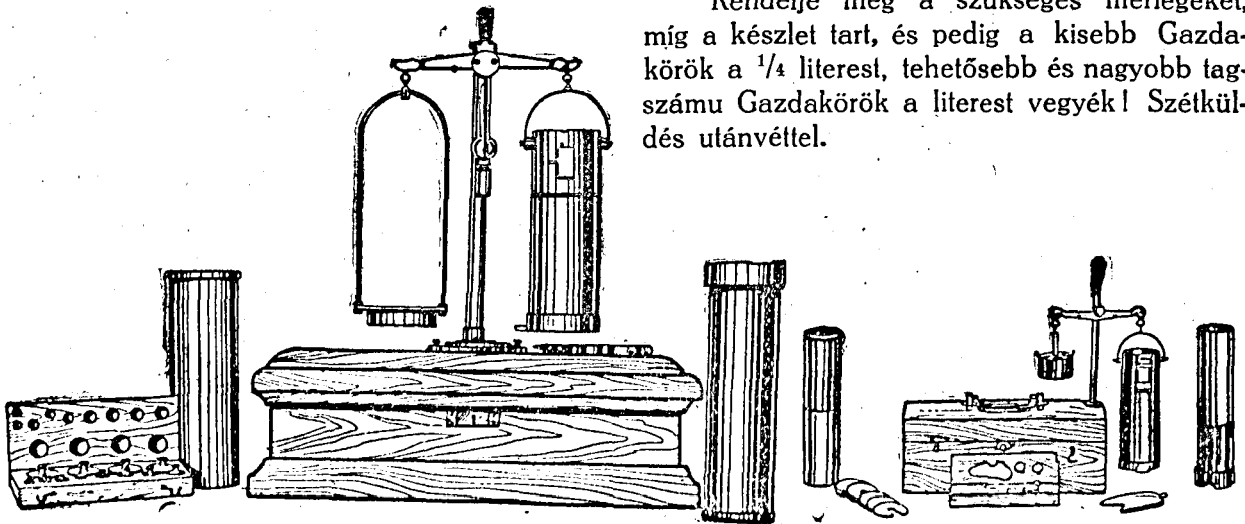
Gazdakörök, kis- és nagybirtokosok figyelmébe!

A GABONA-HEKTOLITERSULY-MÉRLEGG

a modern gazda felszerelésének nélkülözhetetlen kelléke. — Ha a kisebb gazdának nincs módjában megvenni, **akkor legalább minden Gazdakör szerezzon be egyet**, hogy meg tudja állapítani a tagok búzája hektolitersúlyát, mielőtt a kereskedőnek felajánlják! Ha ugyanis a gazda nincs tisztában eladandó búzájának hektolitersúlyával, akkor ki van szolgáltatva a kereskedő kénye-kedvének, **aki sokszor maga sem rendelkezik előírászerű hektolitersúly-mérleggel.** — Egyetlen vagon búza eladásakor több ezer lejt tehet ki a hektolitersúly nemismeretéből eredő kár.

Az alanti ábrák szerinti hektolitersúly-mérlegeimet a „Direcțiunea Generală Măsurilor, Greutăților și a Metalelor Prețioase” előírása szerint állítottam elő, s minden egyes darab pontosságát ennek a hatóságnak a **hitelesítési bizonylata** igazolja.

Rendelje meg a szükséges mérlegeket, míg a készlet tart, és pedig a kisebb Gazdakörök a $\frac{1}{4}$ literest, tehetősebb és nagyobb tag-számú Gazdakörök a literest vegyék! Sztéküldés utánvétellel.

„CIA” 1 literes hektolitersúly-mérleg
Lei 12.500.—

„CIA” $\frac{1}{4}$ lit. hektolitersúly-mérleg
Lei 4.350.—

Csomagolás, portó, utánvételi költség külön felszámítatik.

Gyártok még patent-cső (amerikai) szondákat, 120 ctm hosszúságban, állagminták vételéhez. Ára Lei 1.580.—

Császár József Arad, Str. Spatarul Borcea 5.

A terménypiacot általában rendkívül emelkedő irányzat jellemzi. Olyan esetekben, amikor az árukészlet fogytán van, aligha nevezhető ritka jelenségnek. Az idei termés annyira várakozáson alul maradt, hogy egyes mezőgazdasági termények komolyabb mennyiségben valósággal hiányzanak a piacon. Ha figyelembe vesszük, hogy tavalyi áruból ugyyszólván alig kerül valami a piacra — érthető az áruk szeszélyes alakulása.

A kormány különböző intézkedéseket foganatosított, amelyekről lapunk más helyen számolunk be. Az a meggyőződésünk, hogy egyes termelvények minimális árainak megállapítása nélkül is felmentek volna az áruk. Jelen beszámolóink nem a tőzsdei, hanem a piaci állandóan változó és hullámzó árszintjét akarja ismertetni.

Búza. Egyre fokozódó, — élénk kereslet. A piaci felhozatal jelentéktelen. Az eddigi jelentések szerint a búza idei hozama csekély. Vannak vidékek, ahol kat. holdanként nem csépeltek többet 3—4 mázsánál. Egyes piacokon mint pl. Szalontán, Tordán a litervékás búza eladásoknál 1100 sőt 1200 lejt is fizettek érte. Kolozsváron nagyobb tételekben 760—900 lej között mozog.

Rosz. Kevés felhozatal és igen nagy kereslet. A termés mennyisége mondhatnánk számba sem jöhet. Üzletkötések alig voltak, az ár csak névleges. Kolozsváron 620 lejt fizettek érte.

Kukorica. Oriási kereslet és igen jelentéktelen kínálat. A piacon természetesen még csak tavalyi áru található. Az új termésmennyiséget még hozzávetőlegesen sem lehet felbecsülni. A kukorica ára Kolozsváron 680 L.

Zab. Állandó nagy kereslet, de áru nincs a piacon. A termés mennyiségben és minőségben a

tavalyihoz hasonló. Egyes vidékeken talán jobb is valamivel a minőség kitünő. A zab ára Kolozsváron 650—700 lej.

Árpa. Erdélyben csak kisebb területeken művelik és így évek óta más vidékekről fedezik a szüükségleteket.

Kolozsváron nincs különösebb kereslet benne. Ára 600—650 lej.

Mák. Erdélyben a termés eléggé jól sikerült, — ennek ellenére a nagy kereslet következtében jó árat fizetnek érte. Voltak már 45 lejes üzletkötések is. Az árak valószínűleg 45—50 között fognak alakulni. A mák ára Kolozsváron 40 lej.

Szatmári piac. A terménypiacon a kínálat jelentéktelen. Különösen búzában van nagy kereslet.

Búza. 77—78 kg-os vagon-tételben szatmári malom átadásánál 950—970 lej. Kisebb tételekben a 74—76 kg-os hl. súlyu tiszta búzáért 1000—1050 lejt fizetnek.

Rosz. 580—600 lej. Árpa nincs a piacon. Okirálási ár Szatmáron 580 lej.

Zab. 500—505 lej.

Kukorica. 800—850 lej.

Heti állatpiac. Kövérsertés 39—40 lej. Elsőosztályu hizott marha 20—24. Másodosztályu 15—18 lej.

Nagyváradai árak. Búza 800—920 lej. Árpa 560, Zab 540, Kukorica 600—700 lej. Takarmány 240—260 lej.

Állatárak: Hizó ökör 19—20 lej kg-ja. Sertés kivitelre 38—40 lej, vágnivaló 36—38 lej.

Bármilyen mennyiségben
veszünk ideitermésű

Anyarozsot

alegmagasabb napi áron.
Közvetítőt díjazom.

**Éd. Buchwald. - Timișoara III,
Strada Tolstol 10.**

Aradi árak. Búza 800—1000 lej. Zab 520—550 lej. Árpa 580—600 lej.

Temesvári piaci árak. Búza jóformán nincs a piacon. Új búzában nincs nagy kínálat, de a kereslet sem túlméretes. Ára 780—800 lej. A gyenge kínálat okát a várakozáson aluli termésben találjuk meg. — Árpa és zabért 580—600 lejt fizetnek. Általában a kínálatot és a keresletet is a tartózkodás jellemzi.

Kukorica 700 lej körül mozog, de nincs kínálat benne.

Sepsiszentgyörgyi piaci árak. Búza 800, rozs 600, árpa 700, (nincs kialakulva), zab nincs a piacon, tengeri 630—650 lej.

Állatárak. Sertés 150 kg. fölött, mangalica 48 lej, 150 kg. alatt 44 lej. Export ökör nincs a piacon, a vágó 19 lej. Fejőstehén 16—18.000 lej árabja, jarmos ökör 16—30.000 lej párja.

Állatárak Kolozsváron. Szedett ökör 20—24 lejig, hizalt 24—28 lej, sertés 120 kg-ig 38—40 lej, 120 kg-on felül 40—42 lej. Hizalt sertés kivitelre 44—46 lej. Olvasztani való szalona 64—68 lej. Háj 67—72 lej.

Szeptember havi állatvásárok.

2. Felmér, Gyergyóvárhely, Homoródszentmárton, Kolozsvár, Máramarossziget, Nagyvárad, Szászkeresztur, Zalatna.

3. Algyógyfalva, Alsóporumbák.

4. Alamor, Nagyzsám.

5. Bálina, Bályok, Berethalom, Brád, Oláhszentgyörgy, Turterebes, Uzon, Zilah.

6. Csikszépvíz, Gyergyószentmiklós, Marosvásárhely, Mezőtelegd, Szászorobó.

7. Alsósimánd, Boksánbánya, Dézna, Hátszeg, Lippa, Radnót, Torda, Zerénd.

9. Fogaras, Kurtya, Magyarpécska, Makkfalva, Szamosbóhid, Tenke.

10. Barlafalu, Nagybánya, Ökrös, Páncélesch.

11. Bihardiószeg, Piski, Székelykeresztur, Törökfalva.
 12. Bethlen, Királydaróc, Szilágnagyfalva, Vingárd.
 13. Ágostonfalva, Medgyes, Mikeszása, Resica.
 14. Marosváradja.
 16. Aknasugatag, Alsószombatfalva, Alvinc, Balavásár, Csáki-gorbó, Felsőszilvágy, Feltót, Kaca, Kudzsir, Márkod, Nagyszében, Sztrigyszentgyörgy, Zám.
 17. Alsóegregy, Szamoskrassó, Teles.

18. Kőrösbánya, Krasznabélték, Lupsa, Margitta, Mezőzáh, Segesvár, Székelyhodos.
 19. Batiz, Élesd.
 20. Erdőd, Kővárhosszúfalva, Szilágysomlyó.
 21. Alsóárpás, Bethlenszentmiklós, Dobra, Erzsébetváros, Kőröskisjenő, Lekence, Mihályfalva, Polyán, Szatmár, Vajdaháza, Világos, Zernest.
 23. Balázstelke, Bánffyhunyd, Mismogyorós, Nagybaród, Turc.
 24. Aranyosmedgyes, Erked, Holcmány, Repszeg.

25. Alsóvenice, Avasujváros, Szikesfalva.
 26. Apahida, Hidalmás, Magyarláros, Rettég.
 27. Felsőszálláspatak.
 28. Alsójára, Balázsfalva, Bethlenháza, Gyergyóbékás, Nagyludas.
 30. Berzovia, Bodzaforduló, Bonyha, Borsa, Csíkszereda, Feketehalom, Gyulafehérvár, Halmi, Ipp, Nagylak, Temesvár.
 Ha a vásár ünnepnapra esik, rendszerint a következő nap tartják meg.

HIREK.

Egy fiatal gazda halálára. 21 éves, életerős, munkabíró és munkaszerető gazdatestvérünk halálát jelentették Tordáról. **Derzsi Sándor**, egy tragikus sorsu család utolsó férfinakja és reménye távozott el sorainkból. A székelykereszturi gazdasági iskolát 1938-ban első tanulóként végezte. Az iskolában hozzá fűzött reményeket az életbe kikerülve is fényesen beváltotta. Pusztulásra ítelt gazdaságát két év alatt felvirágoztatta minden cselekedetével a rátermettséget, a vezetésre hivatottságot bizonyította be. Szomorúan és szeretettel bucsuzunk Tőle, mint az eljövendő életerős kisgazda rétegek időelőtt sirbahullott élharcosától.

Az Erdélyi Gazda szeptemberi számából kimarad a tőzsdei árak táblázata. A beérkezett hivatalos tőzsdei jelentések óta ugyanis a kormány az előzőleg 68.000 lejben megállapított buza minimális árát 75.0000 lejre emelte fel. Másrészt viszont a piaci árak napról-napra alakulnak, így egyelőre elveszítették viszonylagos tartóssági jellegüket is. Mindenesetre, az árhullámzás megszűnése vagy csökkenése után, ismét közöljük tőzsdei táblázatunkat.

Rendelet a petróleumszükségletek biztosítására. A kormány felhívta az ország lakosságának figyelmét, hogy egyelőre legalább 2 heti időtartalomra szerezze be petroleum szükségletét. Falvakban azonban sok helyen hiába jelentkeztek petroleumért, mert a készletek kifogytak.

A rádiózás szabályozása. Rendelettel törvénnyel szigorúan megtiltották az engedély nélküli rádiózást. Hasonlóképpen a titkos rádió leadást is. Más névre szóló engedéllyel, mint a sajátéval senki sem tarthat rádiót a lakásban. A törvény ellen vétőket a legszigorúbban megbüntetik.

Magyarország mezőgazdasági életéből. Az Ogorul Romănesco legutóbbi száma Magyarország mezőgazdasági életének alábbi adatait közli: Búzával bevetett terület: 1,745.000 hektár. Termés eredmény: 22,400.000 q. Rozssal bevetett terület: 657.000 hektár. Termés eredmény: 7,480.000 q. Árpával bevetett terület: 526.000 hektár volt. Hozzávetőleges termés: 7,096.000 q. Zabbal bevetett terület: 321.000 hektár volt. Hozzávetőleges termés eredmény: 3,992.000 q.

Román-magyar és román-bolgár tárgyalások. Nemrégiben Turnu-Severinben tárgyalások indultak meg Románia és Magyarország között amelyek a két állam között fennálló, — függő kérdéseket lett volna hivatva rendezni. A magyar tárgyaló bizottságot **Hory András** rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, titkos tanácsos vezette, míg a román bizottságot **Pop Valér** meghatalmazott miniszter. A tárgyalások nem vezettek eredményre. A román kormány nem fogadta el a magyar kormány területi javaslatait. Újabb hírek szerint magyar és román államférfiak, továbbá, az olasz külügyminiszter Németországba utaztak és ott újabb tárgyalások veszik

kezdetüket. A román-bolgár tárgyalások érdemben befejezést nyertek és most a részletkérdéseket vitatják meg.

APRÓHIRDETÉSEK

Német gazdasági szakiskolát végzett, magyar, német, román nyelvtudással, több évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal rendelkező, a mezőgazdaság, állattenyésztés minden ágában teljesen jártas, november 1-ére intézői vagy gazdatiszti állást keres. Cim: Jakab Márton Aiud. Str. Mihai Viteazul 38, jud. Alba. 113

Eladó cca. 60 drb. fajtisza 8 hetes báznai malac Gr. Teleki Béla gazdasága Jibou, jud. Sălaj. 111

1940 november 1-ére keresünk szőlő- és különösen gyümölcskertészetben megfelelő szakképesítéssel és gyakorlattal bíró gazdasági intézőt 80 holdas gyümölcsösből és szőlőből álló birtokra. Írásbeli ajánlatok, a fizetési igények pontos megjelölésével, 1940 október 15-éig adandók be az Unitárius Püspökséghez, Cluj, Calea Mar. Foch 12, ahol közelebbi felvilágosítás is nyerhető. 112

Bérbeadó 1940 november 1-ére Szindon (Torda megye) 80 holdas, nagyobb részben fiatal ültetésű gyümölcsösből és szőlőből álló gazdaság a hozzátartozó lakóházakkal és gazdasági épületekkel együtt. Érdeklődni lehet az Unitárius Püspökségnél, Cluj, Cal. Mar. Foch 12, ahova az írásbeli ajánlatok is beadandók 1940 október 15-ig. 112/a

APRÓHIRDETÉSEK

40 drb erős méhesalád Dedan-Blatt kaptárban eladó. Cim a kiadóban. 110

Állást keresők

Gépész vagy mozdonyvezetői állást keres állami mozdonyvezetői állásból elbocsájtott, az összes gépészeti, dinamó, villamossági vizsgákkal rendelkező szakképzett, 43 éves gépész, lehetőleg iparvállalatnál, mozdonyvezetői vagy bármilyen gépészi minőségben. Cime: János Sándor, Ginta, jud. Bihor. 105

Volt uradalmi intéző erdész állást keres. Erdő, mező, szőlőgazdaságban jártas. Esetleg erdők, mezők felmérését, pontos felosztását, térképezését, fatömeg becslését elvállalja: Székely Andor, Sângeorz de Pădure, jud. Odorheiu. 97

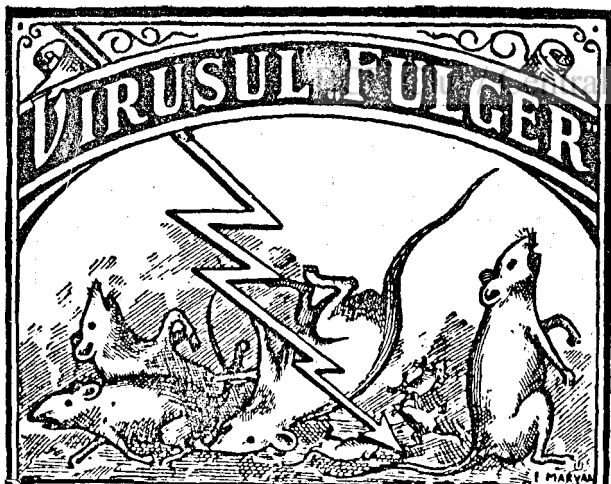
Gazdatiszti vagy ispáni állást keres gazdasági szakiskolát végzett, jó bizonyítványokkal és hosszabb gyakorlattal rendelkező, — a gazdaság minden ágában, valamint szőlőművelés és gyümölcsstermelésben jártas, középkorú, nős, kisesaládú, szerény igényű, komoly, szorgalmas, megbízható egyén. Ajálatokat: Özv. Fogarasi Gyuláné, Plăeșii de jos, jud. Ciuc, küldendők. 101

Volt önálló kereskedő elhelyezkedést keres, mint raktárnok, magtáros, kulcsár, munkafelügyelő, stb. Irodai munkálatokban is gyakorlott. Beszél, ír és olvas magyarul, románul és németül. Katonai szolgálattól mentes. Hasonló alkalmazásban már volt. Igényei szerények. Jó Sándor Chișineu-Criș, județul Arad. 98

Vizsgázott szakkertész állást keres. Mindenféle kertgazdasági munkában, gyümölcsös és faiskola kezelésben, virág- és konyhakertészetben, szőlészetben, pincikezelésben, valamint méhészetben hosszú gyakorlata van. Akik biztos eredményt akarnak elérni, irjanak e lap kiadóhivatálához „Szakértő” jeligére. 100

Hároméves szőlészeti és borászati tanfolyamot, utána egy éves pincemesteri szakiskolát végzett egyén nagy gyakorlattal állást keres. Cim a kiadóban. 99

38 éves nős, gyermektelen, okleveles gazda, sok évi intenzív bel- és külföldi gyakorlattal, szerény igényekkel, komoly állást keres. Cim a kiadóban. 109

Fertőző élőcsira egerek és patkányok irtására.

BIZONYITVÁNY.

A „FULGER” élőcsirának a patkányok és egerek elleni használatával teljes mértékben meg vagyok elégedve. Ezzel az élőcsirával az iskola istállóiból a póccereket kipusztítottam. Kérem szíveskedjék még két üveget küldeni, hogy a többi épületekben is végrehajthassuk ugyanezt a műveletet.

A „D. N. SECELEANU” gazdasági iskola igazgatója
D. G. Constantinescu s. k.

Hogyan irtathók ki a patkányok, egerek és mezei pockok?

Ezeknek az igen káros rágcsálóknak a tömeges pusztítására a Fulger Virus használandó, mely használatra elkészített folyadék a patkányokat, házi és mezei egereket halálos betegséggel fertőzi meg.

Ha a kellemes illattal odacsábított patkány vagy egér a „Fulger Virus”-sal átitott kenyeret vagy gabonaszemet elfogyasztja, halálos betegséget kap, mely a ragályt átviszi a vele érintkező patkányokra, illetve egerekre, tömegesen pusztítva azokat.

A „Fulger Virus” emberre, háziállatra, madárra és vadra teljesen ártalmatlan.

Egy üveg ára minden más költségtől mentesen 130 lej. Malmok, nagygazdaságok, gabonarakktárak részére kívánatra külön kétszeres nagyságu üveget gyártanak, franco 210 lejért. Minden üveghez használati utasítás van csatolva.

Kívánatra postán utányvétellel is küldhető!

A készítmény hatékonyságát számos, — birtokunkban lévő, — hatóságoktól és nagybirtokosoktól származó bizonyítvány igazolja.

Megrendeléseket kérjük közvetlenül a laboratóriumhoz címezni. Címe: Bucuresti, Str. Regală 10. Etaj. Telefon 3.78.66.

Komoly gazdaságban elhelyezkedést keres gazdasági iskolát végzett, hosszú gyakorlattal rendelkező, 49 éves, nős gazdatiszt. esetleg ispáni állást is elfoglalok. Cim a kiadóban. 102

Állást kaphat

Azonnali belépésre keresek botospáni állásra szerényigényű embert. Személyi adatok és fizetési igények megjelölésével ajánlatokat kérek: Schilling Rudolf Corneni, u. p. Ielod, jud. Someş. 103

A „GLADYS” cipőpaszta a legjobb.

Azonnali belépésre keresek egy józan életű, megbízható kisesaládu, szakiskolát végzett ispánt belterjes gazdálkodáshoz. Cim: Sándor Paula birtokos, Căpuşul de Câmpie, jud. Mures. 108

Keresek egy fiatal nőtlen kerétszegédet, lehetőleg 18—20 évest, aki nem katonaköteles. Fizetés-megjelöléssel az alábbi címre írjon: Szécsenyi György, Oradea, Str. V. Traescu 90.

A „GLADYS” cipőpaszta a legjobb.

Adás-vétel

Eladó 120 literes pálinkafőző kis üst. Cim a kiadóban. 50

Teljesen felszerelt 180 kat. hold birtok bérbé vagy felesbe kiadó. Mara István, Demşuş, Sarmisegetuza. 92/a.

Anyarozsot (varjukörmöt) vesz Füredi Béla Mehadia, Banat. Megmíntázott ajánlatot ár és mennyiség megjelölésével kér. 134

Vennék jó karban lévő 17 soros R. Sack használt vetőgépet, 10—12 soros használt tárcsásboronát jókarban. Mara István Demşuş, Sarmisegetuza. 92

A „GLADYS” cipőpaszta a legjobb.

Szerkesztő: DEMETER BÉLA.

FŐMUNKATÁRSÁK:

Dr. Asztalos Sándor, Bartha Gyula, Gróf Bethlen Gábor, Bodor Kálmán, Bikfalvy Ferenc, Csomós János, Dániel Elemér, Dr. Eöry István, Dr. Gaál Alajos, Gyulai Sándor, Gyarmathy Piroška, Haáz Rezső, Hirsch Ernő, Koppány Rezső, Korponay Kornél, Korponay Ferenc, Kés Károly, Kamarási Szász

Ferenc, Dr. Konopi Kálmán, Br. Kemény János, Klözel Oszkár, Mikó László, Dr. Nagy Endre, Nagy Miklós, Nagy Sándor, Dr. Oberding József, Dr. Parádi Kálmán, Szeghő Dénes, Szilágyi Ferenc, Schöppner Samuel, Seyfried Ferenc, Stief Ottó, Telegdy László, Tempfli János, Veress István, Vita Sándor.

A rajzokat készíti: Guncser Nándor.

Mik a szárazcsávázás előnyei:

1. Munka- és időmegtakarítás.
2. A csávázás nincs meghatározott időhöz kötve, tehát bármikor eszközölhető.
3. A vetőmag csiraképessége nem csökken, hanem ellenkezőleg jelentékenyen emelkedik. Ez vetőmag megtakarítást hoz, ami fedi a csávázás költségeit.
4. A vetés gyors és erőteljes fejlődése, jobb és egyenletesebb bokrosodás, ezáltal nagyobb termés.
5. A gombabetegségek biztos leküzdése és egészséges, bő termés.

Ezen előnyök biztosítására használjuk az

ARZOPOL-C porcsávázószert.

200 gr. ARZOPOL-C. 100 kg. vetőmaghoz hivatalosan engedélyezve.

Gyártja a

Vegy- és Élelmiszeripari R.-T., Növényvédelmi osztálya

Oradea, C. Victoriei 62.

Kapható a „Mezőgazdák” Kereskedelmi R.-t. Cluj, Str. Regală 16. sz. alatti lerakatában és minden jobb szaküzletben.